

FÖP LANDSBYGDSCENTRA

Konsekvenser

Bilaga

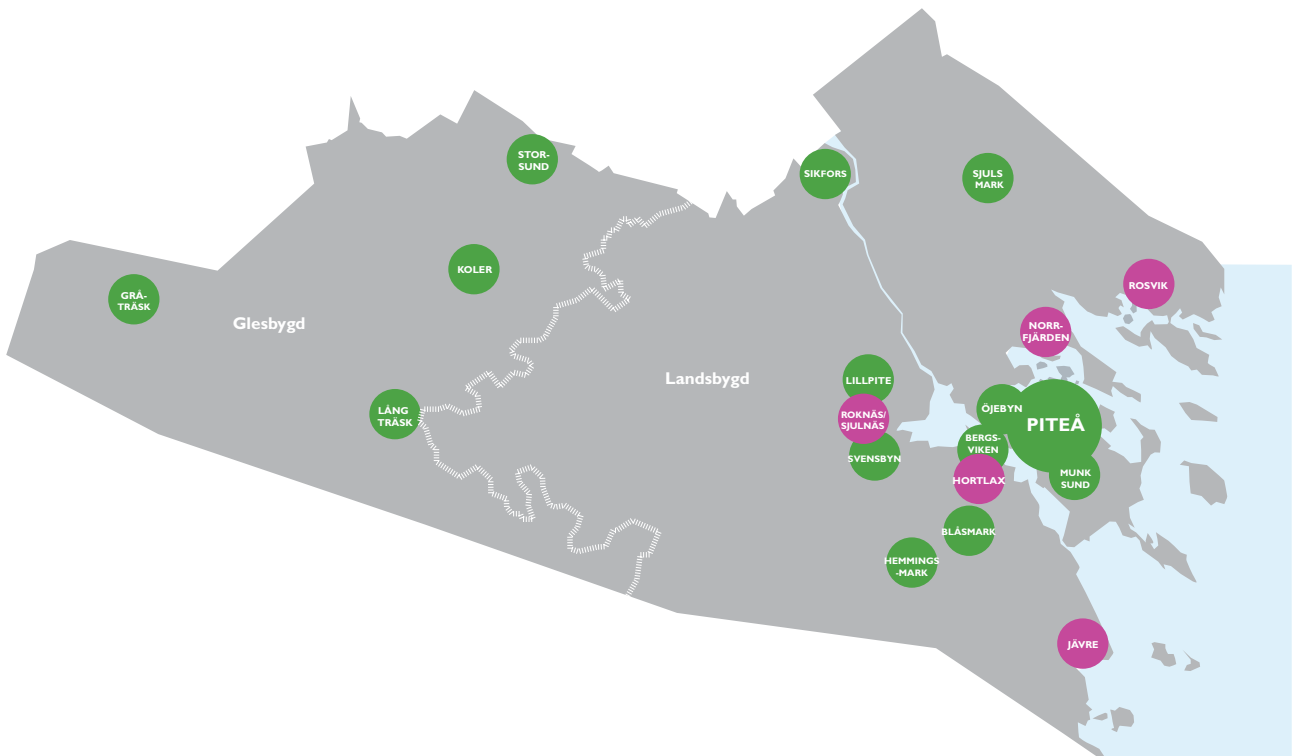
NORRFJÄRDEN
ROSVIK
HORTLAX
ROKNÄS/SJULNÄS
JÄVRE

ÖP2030

Översiktsplan för Piteå

Piteå kommun

INNEHÅLL

Landsbygdscentra

Konsekvenser

Enligt Plan- och bygglagen, PBL, ska en översiktsplan, ÖP eller en fördjupad översiktsplan, FÖP, utformas så att innebörden och konsekvenserna av den föreslagna mark- och vattenanvändningen tydligt framgår. Konsekvensbeskrivningen ska enligt lagen omfatta hela begreppet hållbarhet, det vill säga de sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna. Såväl positiva och negativa konsekvenser som risk kan belysas.

Denna bilaga utgör konsekvensbedömning av Fördjupade översiktsplaner Landsbygdscentra i Piteå kommun. Konsekvenser är bedömda för 'Hållbarhet', 'Miljö', 'Riksintressen' och 'Måluppfyllelse'.

Sammanfattning av konsekvenserna redovisas även i planhandlingen för respektive ort.

Konsekvensbedömningar görs under hela planprocessen. Förslag och ändringar som påverkar översiktsplanen ÖP2030 redovisas innan antagande. 'Konsekvenser' avser samtliga Landsbygdscentra.

Läsanvisning

Förslagshandlingen innehåller beskrivning av teman/intressen som identifierats vara viktiga för utvecklingen av orten. Förutsättningar och förslag för varje tema redovisas på temakarta och i text. Teckenförklaringen innehåller de kategorier som redovisas på temakartorna.

Mark- och vattenanvändningskartan (bifogad i baksida) utgör den fördjupade översiktsplanens avgränsning. Kartan redovisar förslag för samtliga teman/intressen och gjorda avväganden dem emellan.

Förslagshandlingen visar utveckling av orten och ger underlag för att rikta och samordna kommunens egna resurser men också motivera tillskott av resurser, ex vis i form av EU-bidrag.

'Samrådsredogörelsen' (separat dokument) redovisar inkomna yttranden och hur de påverkat granskningsförslaget. 'Konsekvenser' (separat dokument) redogör för förslagens konsekvenser ur hållbarhets- och miljösynpunkt samt för påverkan på Riksintressen.

I Inledning

En hållbar samhällsutveckling innebär att våra gemensamma resurser förvaltas på ett sätt som är långsiktigt, effektivt och stabilt för kommande generationer och andra delar av världen. Hållbar utveckling förutsätter helhetssyn med balans mellan sociala, ekologiska och ekonomiska perspektiv.

Enligt Plan- och bygglagen ska det i planförslaget framgå vilka konsekvenser föreslagna åtgärder och förändringar i mark- och vattenanvändningen ger. Planförslaget ska utgå ifrån social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

De konsekvenser och den inverkan som åtgärdsförslagen har på hållbarhet sammanfattas i följande kapitel. Även konsekvenser av ett icke genomförande (ingen förändring, d v s rådande förhållanden gäller), s.k. nollalternativ beskrivs.

I.1 Metod

I.1.1 Perspektiv

- **Sociala konsekvenser** Den fördjupade översiktsplanen påverkar på olika sätt, direkt och indirekt människors levnadsväl och levnadsvillkor. Olika grupper i samhället har olika behov och livsvillkor. Ett samhälle som är socialt hållbart har människornas behov och förutsättningar i centrum där alla har samma möjligheter att ta del av det goda samhället. Samhället vilar på en demokratisk värdegrund där mångfald, hälsa, delaktighet och trygghet är i fokus. I FÖP Landsbygdscentra har ett förstärkt fokus lagts på barn och unga, jämställdhet och integration.
- **Ekologiska konsekvenser** Den fördjupade översiktsplanen påverkar vår levnadsmiljö, natur och vårt klimat. Ett ekologiskt hållbart samhälle innebär en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov. Det handlar om att hushålla med resurser - mänskliga, materiella och natur på lång sikt. Detta ska nås genom arbete med klimat och energi, miljö och konsumtion.
- **Ekonomiska konsekvenser** Den fördjupade översiktsplanen påverkar människors livsvillkor genom de satsningar som görs. Ett ekonomiskt hållbart samhälle förutsätter en ekonomisk balans samt att befintliga resurser används och hanteras på ett långsiktigt och optimalt sätt så att dessa både kvarstår och utvecklas för dagens befolkning. Detta ger kommande generationer en stabil grund för en god välfärd och framtida utveckling. Detta nås genom att arbete med ekonomisk långsiktighet, demografi, utbildning och sysselsättning samt utveckling och tillväxt.

I.1.2 Genomförande

- Hållbarhetsbedömningen har genomförts på de förslag och åtgärder som finns i dokumenten FÖP Landsbygdscentra 2018 – Rosvik, Norrfjärden, Rognäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre.
- Åtgärdsförslagen i fördjupad översiktsplan har granskats utifrån de 11 inriktningarna (nämnda ovan), som är antagna i 'Plan för hållbarhet' Piteå kommun 2018.
- Frågeställningarna som använts vid bedömningarna är:
 - Om förslagen genomförs, vad innebär det utifrån hållbarhet?
 - Om förslagen inte genomförs, vad innebär det utifrån hållbarhet?
- Bedömningarna bygger på planeringsunderlag, kartläggningar och evidensbaserad kunskap.
- Vid alla typer av exploateringsärenden ska hållbar utveckling ingå som en del av arbetet. Detta innebär att framtagna metoder och verktyg ska användas för att säkerställa social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet i samhällsplaneringsprocessen. Inriktningarna som ska beaktas är mångfald, hälsa, delaktighet, trygghet, klimat och energi, miljö, konsumtion, ekonomisk långsiktighet, demografi, utbildning och sysselsättning samt utveckling och tillväxt¹.
- Alla förslag har granskats. Förslag som bedömts att inte ha någon inverkan på någon del av de olika inriktningarna redovisas inte.
- Utifrån befintliga förslag är konsekvensbeskrivningen av mer generell karaktär. När åtgärdsförslagen ska genomföras och konkretiseras behöver ytterligare konsekvensbeskrivningar för hållbarhet genomföras, enligt framtagna verktyg för Piteå kommun.

¹ Piteå kommuns verksamhetsplan – Plan för hållbarhet.

I.2.1 Generellt Nollalternativ för samtliga Landsbygdscentra

Nedan beskrivs konsekvenser om inte föreslagna åtgärder i FÖP Landsbygdscentra genomförs.

Konsekvenser

- Stagnation i befolkningsutveckling. Befolkningsminskning och utebliven eller minskad tillväxt.
- Brist på bostäder som tillgodoser olika behov hos befolkningen.
- Bostadssituation som inte gynnar positiva flyttkedjor.

- Ökade kostnader för restaurering/återskapande av bevarandevärda naturmiljöer. Förlust av värdefulla miljöer.
- Negativ påverkan på vattenmiljöer. Sjöar och kustvikar växer igen.
- Mindre attraktiva platser uppstår och permanentas.
- Otrygga och otillgängliga miljöer består

- Sämre service inom offentlig och privat sektor.
- Barns lärandemiljöer, lekplatser, friluftslivsområden utvecklas inte, minskar i värde och kan försvinna.
- Ojämliga och icke jämställda allmänna platser, anläggningar, arbetsplatser, boendemiljöer, transporter.
- Sämre förutsättningar för integration och ökad risk för segregation och utanförskap.
- Sämre delaktighet, levnadsvanor och folkhälsa – ökade samhällskostnader som följd.
- Sämre miljö och luftkvalitet samt utebliven anpassning för klimatförändringar.

- Trafikfarliga miljöer kvarstår.
- Brist på utveckling av och tillgänglighet till miljövänliga kommunikationer.

- Sämre förutsättningar för näringslivets utveckling och tillväxt.
- Utebliven tillväxt kan initialt betyda minskade kommunala kostnader, men bedöms i förlängningen troligen ge ökade samhällskostnader, och minskande skatteintäkter.

1.2.2 Konsekvenser av tematiska förslag för samtliga Landsbygdscentra

I följande stycke beskrivs konsekvenser för de olika temana i FÖP Landsbygdscentra.

Konsekvenser beskrivs dels utifrån generell nivå för samtliga orter dels utifrån specifika åtgärdsförslag för respektive ort.

1.2.2.1 Natur & vatten, Grönstruktur, Kultur & fritid

Generella konsekvenser för alla landsbygdscentra

Konsekvens	Förklaring
+ Stärkt socialt kapital (skyddsfaktor mot ohälsa)	Utveckling av mötesplatser intill centrumfunktioner, filialbibliotek, näridrottsplatser, att tillgängliggöra natur, utflyktsmål och friluftsliv, att göra samnyttjande av lokaler möjligt osv. är goda förslag till stödjande miljöer för socialt liv, nätverksskapande och stärkande av socialt kapital.
+ Ökad inflyttning (främst för barnfamiljer)	Attraktiva miljöer med möjlighet för olika aktiviteter och möten ger ökade chanser för inflyttning.
+ Barns rörelsefrihet värnas	Barns miljöer naggas ofta i kanten när mark exploateras. Detta krymper barns livsrum och rörelsefrihet. Kvalitetshöjning och tillskapande av bättre lek- och mötesplatser för barn och ungdomar och förbättring av barns trygga skolskogar är högst angeläget för barns utvecklingsmöjligheter och lärande.
- Icke områdesnära lekplatser	Att endast utveckla en offentlig lekplats innebär att om fler lekplatser ska finnas behövs andra aktörer än kommunal verksamhet som ansvarar för investeringar, drift och underhåll av dessa.
+ Förutsättningar för barn och ungas utveckling av självkänsla, självkänedom och sociala förmågor	Barn behöver utrymme att pröva sina kroppar, sitt mod och sina sociala förmågor.
+ Ökning av barns egna transporter	Trygga trafikmiljöer kring skolor, skolvägar och fritidsanläggningar underlättar barns egna transporter, vilket gynnar barns hälsa, rörelsefrihet och val av hållbara transporter i framtiden.
+ Jämställd fritid	Fritidsanläggningarna ska matcha kvinnors, mäns, flickors och pojkars intressen och behov vid val av aktivitetsanläggningar. Anläggningar som i huvudsak gynnar det ena könet riskerar att förstärka ej jämställda livsvillkor.
+ Fler arbetstillfällen på orten	Kommunala anläggningar på orten kan skapa arbetstillfällen, vilket gynnar näringsliv och kan underlätta för familjelivet på orten.
+ Ökade möjligheter till social interaktion	Mötesplatser på allmän mark s.k. Gemensam Neutral Arena (GNA), t ex i natur, centrum, parker osv, utan krav på avgifter, prestationer eller medlemskap (religion, förening osv) möjliggör att kunna interagera med andra människor på platsen. Människor med olika bakgrund, erfarenheter och förutsättningar korsar varandras vägar. Nya samspel och åsiktsutbyten uppstår. Samspelsintegration kan överbrygga fördomar människor emellan. Mötesplatser kan också fungera som andningshål för trångbodda och utsatta personer och familjer.
+ Ökad delaktighet på fritiden för alla	Grönområden har stor betydelse, särskilt för barn och ungdomar och äldre som främst är beroende av den lokala miljön, tillgänglighet och närhet. Detta är viktigt ju mindre rörlig man är, t ex för personer med rörelsenedsättning. Näridrottsplats och isbana intill skola, motionsspår, utegym och möjligheter till utövande av idrotter inom- och utomhus underlättar barns och vuxnas utövande av motion och idrott. Dessa miljöer skapar goda förutsättningar för ett levande föreningsliv, vilket främjar integration i samhället.
+ Utveckling av ekosystemtjänster	Ekosystemtjänster kan erhållas genom vårdande insatser och fiskefrämjande åtgärder med syfte att åstadkomma god ekologisk status i vattendrag. Detta gynnar även fiskeintresserade och kan skapa förutsättningar för sportfiske och landsbygdsutveckling.
+ Förbättrade förutsättningar för biologisk mångfald	Värdefulla naturmiljöer säkras genom utpekad markanvändning i FÖP vilket skapar förutsättningar för biologisk mångfald.
+ Möjlighet till utveckling av besöksnäring	Fina och omhändertagna miljöer med ett besöksvärde gynnar företagsverksamhet och näringar, vilket ger en gynnsam tillväxt.
+ Förslag om samnyttjande av befintliga lokaler skapar god resursanvändning	Befintliga lokaler ges en särskild utformning eller andra öppettider så att olika målgrupper kan använda samma lokaler till olika ändamål.
- Ökade kommunala kostnader för investeringar, drift- och underhåll	Föreslagna åtgärder medför kommunala kostnader.

Viktigt att ta hänsyn till vid genomförande av förslagen:

- Tydliga roller och ansvar samt tillskapande av resurser för långsiktig skötsel av parker, grönområden och lekparkar behöver fördelas i ett tidigt skede. Annars finns risk för oklarheter och försummade miljöer som med tiden förfaller eller blir föremål för större upprustningsbehov med högre kostnader som följd.
- Viktigt att barn och unga är delaktiga i utveckling av sina egna miljöer, dels för att miljöerna ska bli ändamålsenliga dels för att barn har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör dem (i enighet med Barnkonventionen).
- Ökad trygghet ger ökad rörlighet. För att utemiljöer ska användas är det angeläget att vid utveckling och utformning av mötesplatser och offentliga rum beakta god belysning, överblickbarhet (dvs. undvika att skapa undanskymda platser), röjning av skräp och hinder etc. samt mänsklig närvaro (ögon).
- Vid planläggning av ny bebyggelse inom utpekade områden är det viktigt att föra dialoger med barn, pedagoger, föräldrar och närboende om hur området används idag och vilka behov som finns.

Konsekvenser för landsbygdscentra specifika

Rosvik

Konsekvens	
+	Genom att säkerställa och utveckla tätortsnära naturområden, såsom Lappviksberget, Tetberget, hamnområdet, Å-rummet och "Trollskogen"(skolskog) förbättras möjligheterna till naturupplevelse, friluftsliv, fiske, fysisk rörelse, exkursioner och rekreation.
+	Förslaget om att "Trollskogen" säkras för skolans ändamål innebär att skogen kan fortsätta att fungera som arena för friluftsliv och lärande. Utveckling av lekpark och badplats samt av ett "aktivitetsområde" intill skolan är förslag som gynnar barns utvecklingsmöjligheter, lek, hälsa och lärande.
+	Att utveckla Tetberget och göra den miljön tillgänglig, även för personer med funktionsnedsättning ger ökade möjligheter för friluftsliv för fler, även äldre och barnfamiljer kan då komma ut lättare i värdefull natur.
+	Mötesplatser, vid båthamnen, Kvarnområdet och i parker och promenadstråk, skapar en stödjande miljö för integration inom orten.
+	Att utveckla områden vid hamnen och Rosån kan locka entreprenörer till att skapa nya verksamheter, vilket ger potential till näringslivsutveckling.

Norrjärden

Konsekvens	
+	Att säkerställa och utveckla tätortsnära naturområden, såsom vandrings- och friluftsmöjligheter runt Porsnäsjärden, anslutningsleder till Solanderleden och fiskefrämjande åtgärder i Alterälven, innebär ökade möjligheter till friluftsliv, fysisk rörelse utomhus, rekreativsmöjligheter och utövande av fritidsintressen. Det skapar också förutsättningar för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och besöksnäring, samt möjligheter till möten och umgänge.
+	Förslaget om att skolskogarna säkras för skolans ändamål innebär att skogen kan fortsätta att fungera som arena för friluftsliv och lärande. Skogen kan också fortsätta att nyttjas på fritiden.
+	Att allmänt tillgängliga mötesplatser ex vis vid Porsnäsjärden och i grönområden, parker och promenadstråk utomhus eftersträvas främjar interaktion mellan människor och gör det möjligt för människor med olika bakgrund att mötas.
+	Cykelleder och utvecklad lokaltrafik ger bättre förutsättningar för människor att göra miljövänliga och hälsosamma val i sin vardag.

Roknäs/Sjulnäs

Konsekvens	
+	Att allmänt tillgängliga mötesplatser (med bra anslutningar till andra målpunkter) i värdefull närnatur, t ex kring Lillpiteälven, Sandön, Bröstfallet och Solanderleden, eftersträvas främjar interaktion mellan människor och gör det möjligt för människor med olika bakgrund att mötas. Utveckling av nämnda platser kan också locka lokala entreprenörer inom t ex turism och fiske etc. och ger förutsättningar för Roknäs/Sjulnäs med dess omland att vara en attraktiv besöksort.
+	Att säkerställa och utveckla tätortsnära naturområden, såsom vandrings- och friluftsmöjligheter, fri fiskvandring i Lillpiteälven och utveckling av utflyktsmål på Gölaberget, Svensbybergen och Bröstfallet, innebär ökade möjligheter till friluftsliv, fysisk rörelse utomhus, utövande av fritidsintressen samt främjande av exkursions- och rekreationsändamål. Det skapar också förutsättningar för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och besöksnäring samt möjligheter till möten och umgänge. Solanderleden tillgängliggörs genom att kartor, information och vägvisning tas fram. Vandringsleder som knyter ihop byarna ökar användbarheten. Ekosystemtjänster kan erhållas genom insatser och fiskefrämjande åtgärder som syftar till att åstadkomma god ekologisk status i vattendrag. Detta gynnar även fiskeintresserade och kan om det slår väl ut skapa vissa förutsättningar för sportfisketurism och landsbygdsutveckling kring detta.
+	Fortsatt utveckling av idrotts- och spontanytor intill skolan gynnar barns fysiska aktivitet och hälsa.
+	Cykelleder och utvecklad lokaltrafik ger bättre förutsättningar för människor att göra miljövänliga och hälsosamma val i sin vardag.

Hortlax

Konsekvens	
+	Att säkerställa och utveckla tätortsnära naturområden för rekreation och friluftsliv i Hortlax innebär ökade möjligheter till fysisk rörelse utomhus, friluftsliv, utövande av fritidsintressen och utflykter.
+	Bevarande av skogsområdet Görgänget och tillgängliggörande av Hötrasket genom stig, skyltning och grillplats är viktiga åtgärder för naturupplevelser och utveckling av mötesplatser utomhus.
+	Att arbeta förebyggande med övergödning och igenväxning av sjöar och vattendrag med syfte att uppnå god ekologisk status skapar ett långsiktigt resurssparande, i form av god vattenkvalitet och säker vattenförsörjning.
+	Att säkerställa bevarandevärda skogs- och vattenmiljöer kan skapa goda förutsättningar för näringsliv, i form av turist-, fiske- och vildmarksföretag att utvecklas i området.
+	Utveckling av lekplatsen på Prästbovägen till en grön oas är viktigt för kvalitetshöjning av lek-, utvecklings-, och mötesmöjligheter för barn och ungdomar i Hortlax.
+	Att i samverkan med ungdomar och föreningsliv utveckla ute- och innemiljön vid skolan och simhallen är en viktig åtgärd för barn och ungas delaktighet, utveckling, rörelse och möjlighet till att umgås.

Jävre

Konsekvens	
+	Att säkerställa och utveckla tätortsnära naturområden, som Högberget med Arkeologstigen och båthamnen, för rekreation och friluftsliv i Jävre innebär ökade möjligheter till fysisk rörelse utomhus, friluftsliv, utövande av fritidsintressen och utflykter. Det skapar också förutsättningar för biologisk mångfald samt möjligheter till möten och umgänge.
+	Att arbeta förebyggande med övergödning och igenväxning av sjöar och vattendrag med syfte att uppnå god ekologisk status skapar ett långsiktigt resurssparande, i form av god vattenkvalitet och säker vattenförsörjning.
+	Att säkerställa bevarandevärda skogs- och vattenmiljöer, kan skapa goda förutsättningar i Jävre med omland att vara en attraktiv besöksort och gynna näringslivet. Lokala entreprenörer kan utveckla företag, t ex inom turist-, fiske- och vildmarks- och skogsliv.
+	Ökad tillgänglighet till natur- och kulturområden genom utveckling av bättre promenader mellan olika miljöer är viktiga åtgärder för naturupplevelser och förbättring av mötesplatser utomhus i Jävre.
+	Att vidareutveckla Högberget kan ge företag med friluftsliv som nisch, ex vis klättring, en möjlighet.
+	Att rusta Bunäsuddens badplats förbättrar en populär plats för barn och andra besökare.
-	Att se över och göra besöksmål tillgängliga för personer med funktionsnedsättning behöver utredas.
+	Att samlokalisera skateramp och minigolfbana samt utegym kan skapa bra grund för aktiviteter på fritiden men också stärka föreningslivet i Jävre. Flytt av skaterampen till plats i byn är ett önskemål från barnen (barndialog). Rampen blir då mer tillgänglig och skapar bättre förutsättningar för fysisk aktivitet för barnen som använder den.

1.2.2.2 Skola, Vård & omsorg, Arbete & näringsliv

Generella konsekvenser för alla landsbygdscentra

Konsekvenser	Förklaring
+ Underlättar livet i dess olika skeden och förenklar vardagslivet	Hur livet fungerar i olika livssituationer är en fråga om såväl jämställdhet mellan kvinnor och män som jämlikhet mellan människor från olika samhällsgrupper. Den fysiska miljön, dess funktion och innehåll är betydelsefull i det vardagliga livet, i livets alla skeden. Rörelserna mellan vardagsaktiviteterna kan stödjas eller begränsas på olika sätt, både av tid och rum, men även av sociala sammanhang, normer, kulturer och föreställningar. Som ung är skolan en arena för lärande och utveckling. I arbetsför ålder, i den produktiva delen av livet, vistas många på arbetsplatser eller vid lärosäten. Och som äldre kan vård och omsorg behövas.
+ Säkrar platser i förskola och skola för ökat antal barn	
- Viktiga utemiljöer för barn riskerar att byggas bort	Om mark som erbjuder viktiga utemiljöer för barn byggs bort och ersätts av byggnader kan det innebära mindre lek- och spelytor utomhus. Avser ytor som kan användas både under skol- och fritid.
+ Helhetssyn på barns utveckling, hälsa och trygghet i planering av barns utemiljöer	Barn och unga tar plats. De söker sig till utemiljöer som väcker engagemang och nyfikenhet, som erbjuder fysiska utmaningar och kompis-kontakter. Bra utemiljöer stimulerar till fysisk aktivitet. Barn och unga behöver minst 60 minuter av måttlig fysisk aktivitet per dag. Där barnen har tillgång till en rejäl utemiljö i direkt anslutning till skola och förskola har den visat sig kunna ge en tredjedel av deras dagliga behov av fysisk aktivitet. Lek har en stor och viktig betydelse för barns utveckling under hela uppväxten. Utomhuslek på ger bättre nattsömn, välbefinnande, viktkontroll och koncentrationsförmåga hos barnen. Utemiljön kan ge barn och unga ett värdefullt frirum där de själva får styra och ställa. Det är viktigt att ha god långsiktigt planering med helhetssyn gällande skolutveckling.
+ Trygg miljö för barn och unga	Utredning och förbättring av trafiksituationen kring skola och anläggningar är nödvändigt för en trygg trafikmiljö. Otydliga trafikmiljöer kan i värsta fall leda till olyckstillbud. En annan konsekvens är att föräldrar skjutsar sina barn till skolan i större utsträckning, vilket gör miljön än mer otrygg ju fler fordon som är i omlopp. Luftkvaliteten försämras av mer fordonsutsläpp.
+ Tydliggörande av ojämställdhet inom arbetsmarknaden	Det är ett positivt förslag att genomföra en studie av hur arbetsmarknaden fungerar för kvinnor och män på orten samt utreda sysselsättningsgraden uppdelat på kön. Det kan tydliggöra ojämlikhet mellan kön och ge förslag på prioriterade åtgärder för att utjämna skillnader.
+ Bättre arbetsmöjligheter och fler arbetstillfällen på orten	Företagshotell/kontorslokaler ökar möjligheterna till arbete för vissa grupper, som distansföretagare, personer med funktionsvariationer, ensamstående, personer som är beroende av kollektivtrafik etc. Inventering av potential för besöksnäring ger en bild över utvecklingsmöjligheter gällande turism. Satsningar på turism kan leda till ökad turismnäring och fler arbetstillfällen.
+ Fler arbeten på orten främjar jämställdhet	Näringslivsutveckling på orten innebär att fler kan jobba där man bor, vilket underlättar för familjeliv och främjar jämställdhet.
+ Ökad mångfald och förbättrad integration i boendemiljöer	Fler boendeanternativ och anpassade bostäder gynnar mångfald. Människor med olika bakgrund och behov kan få möjlighet till önskad boendeform och kan mötas inom samma bostadsområde oavsett ålder, funktionsförmåga och ekonomiska förutsättningar. Fler lägenheter anpassade för äldre ger möjligheter till fortsatt boende på orten. I annat fall kan konsekvensen bli att flytta mot sin vilja, alternativt bo kvar i sin villa utan att riktigt orka.
+ Ökad inflyttning	Förslag om undersökning av hur arbetstillfällen kan skapas för ökad integration öppnar upp för en växande befolkning på orten. Attraktiva boendemiljöer för äldre och personer med särskilda behov kan skapa möjligheter till inflyttning och nya arbetstillfällen. Fler kan bo kvar på orten om förutsättningar skapas för alternativa boendeformer.
+ Bättre förutsättningar för att aktivt förflytta sig mellan olika målpunkter, motionera eller rekreera sig.	Utbyggnad av gång- och cykelnät gynnar särskilt utsatta grupper i trafiken.

+	Effektivare resursanvändning	Samnyttjande av lokaler (flexibla lokaler) för olika användningsområden och samlokalisering av olika verksamheter inom vård och omsorg skapar långsiktiga resursbesparingar och ger trygghet för boende.
-	Ökade kommunala kostnader för investeringar, drift-och underhåll	Föreslagna åtgärder medför kommunala kostnader.

Viktigt att ta hänsyn till vid genomförande av förslagen:

- Utredningen om platser för och utbyggnader av förskola och skola behöver lyfta fram konsekvenser vid anspråkstagande av mark som idag kan ha en viktig funktion för barn under skol- och/eller fritid. Om mark som erbjuder viktiga utemiljöer för barn byggs bort kan det innebära mindre lek- och spelytor utomhus som kan användas både på skol- och fritid. Sådana utemiljöer bör ersättas med nya ytor för barns lekande, lärande och utveckling.
- Hur många i den äldre generationen idag vill bo på orten, hur ser det ut om 10, 20, 30 år? Efterfrågan av bostäder verkar idag oklar och behöver utredas.

Konsekvenser för landsbygdscentra specifik

Rosvik

Konsekvens	
+	Anslutning längs Fassvägen till gång- och cykelväg vid Trundövägen gör skolvägen tryggare för barn och föräldrar, vilket skapar förutsättningar för att fler barn kan gå och cykla till skolan.
+	Trygghetsboende (TB) skapar möjligheter till trygg boendeform för äldre som vill bo kvar på orten. Att anlägga TB intill Rosågränd med hemtjänst i samma lokaler ger samordningsvinster, resursbesparingar och mervärden som gynnar verksamheterna.
-	Förtätning av bostäder ger ett ökat tryck på befintliga anläggningar för vatten och avlopp, vilket kan innebära behov av utbyggnad av ledningsnät och kapacitet i reningsverk vilket medför kostnader för kommunen.
+	Bildandet av en gemensam områdesgrupp kan bidra till ytterligare utveckling av näringslivet på orten.
+	Ett utvecklat marknadsföringsmaterial för verksamhetsområdet ökar möjligheterna för fler etableringar på orten.

Norrjärden

Konsekvens	
+	Utredning och förbättring av trafiksituationen kring skolorna är nödvändigt för en trygg miljö i området. Positivt är att detta görs tillsammans med barnen med ett jämställt fokus.
+	Att anlägga lägenheter i närhet till affär gör det lättare att vara självständig och klara sig utan t ex hemtjänst.
+	Utegymp och boulebana riktat till äldre kan inbjuda till rörelse och träning, vilket är hälsofrämjande och ger friskare äldre.
+	Att arbeta fram ett program för verksamhetsutveckling i bred samverkan kan möjliggöra utveckling av befintliga företag och nya etableringar.
+	En översyn av verksamhetsytor i E4-läge kan möjliggöra för en utveckling av näringslivet på orten.

Sjulnäs/Roknäs

Konsekvens	
+	Mötesplatser i skolan för "häng" är efterfrågat av barn och unga på orten och skulle vara positivt för dem.
+	Att anlägga lägenheter i närhet av affär gör det lättare att vara självständig och klara sig utan t ex hemtjänst.
+	Att avsätta mark för nytt verksamhetsområde möjliggör för näringslivets utveckling och tillväxt på orten.
+	Kontorslokaler i centrala byn skulle möjliggöra för fler företag att etablera sig och utveckling av befintliga verksamheter.
+	Att bilda en områdesgrupp medger att utvecklingsinsatser sker utifrån lokalt behov och i samverkan mellan flera olika aktörer.

Hortlax

Konsekvens	
+	Att anlägga lägenheter i närhet av affär ger självständighet att klara sig utan t ex hemtjänst.
+	Program för verksamhetsutveckling av centrumområdet med verksamhetslokaler och företagshotell underlättar näringslivsutveckling.
+	Att peka ut områden vid Maran för verksamhetsutveckling skapar långsiktigt planeringsunderlag, vilket kan ge bättre förutsättningar för samlokalisering och infrastruktur etc.
+	Utveckling av kollektivtrafik och GC-vägar är en förutsättning som kan få fler att välja Hortlax som bostadsort och som underlättar nyttjande av andra samhällsfunktioner i kommunen.

Jävre

Konsekvens	
+	Vissa delar av anläggningar på skolgården är slitna och behöver rustas upp och utvecklas. Översyn av skolans utemiljö är ett bra förslag.
+	Större idrottshall som även kan nyttjas kvällstid är ett önskemål (barndialog), möjligheterna behöver utredas. Angeläget att vid bedömningen av i anspråkstagande av mark för utbyggnad av sporthall göra en konsekvensanalys. Om marken används av barn på skol- och fritid är det viktigt att marken kan ersättas.
+	Att anlägga lägenheter och/eller trygghetsboende i närhet av affär gör det lättare att vara självständig och klara sig utan hemtjänst.
+	Tillskapande av verksamhetsområde och program för utveckling av Jävre som turistort är goda insatser för att stärka potentiell näringslivsutveckling. Detta gynnar arbetsmarknaden på orten.
+	Utveckling av kollektivtrafik och GC-vägar är en förutsättning för att få fler att välja Jävre som bostadsort men också för att kunna nyttja andra samhällsfunktioner i kommunen.
-	Omvandling från fritids- till permanentboende kan skapa större efterfrågan på hemtjänst och äldreomsorg i utspridda områden, vilket medför ökade kommunala kostnader och personalresurser.

1.2.2.3 Kulturmiljö, Boende & byggande, Gestaltning

Generella konsekvenser för alla landsbygdscentra

Konsekvenser	Förklaring	
+	Ökad förståelse för sin plats i ett historiskt perspektiv	Tillvaratagande av kulturmiljöer skapar identitet och stärker plats. Det handlar om att förstå och se sin plats i historien, både rent fysiskt och i vardagens aktiviteter. Kulturmiljöer innebär upplevelser av skönhet och orientering inom orten. För barnet handlar kulturmiljöer om att se sig själv som en del av något som tidigare utspelat sig och i detta känna en trygghet. Det ger igenkännande i vardagen och förmåga till tolkningsmöjligheter av det förgångna. Materiella lämningar skapar en känsla av samhörighet och sammanhang över generationer. Åtgärdsprogram för ökad kunskap och medvetenhet om orternas kulturmiljöer är ett bra förslag.
+	Ökad turism och fler besökare	Kulturmiljöer och utvecklade LIS-områden kan locka både turister och lokala besökare.
+	Bevarande av kulturhistoriska och estetiska värden	Underhåll av traditionell bebyggelse gör att kulturhistoriska och estetiska värden bevaras och förstärks. Vid planläggning inom 'hänsynsområden för kulturmiljö' och 'kultur, odlingslandskap' (se markanvändningskarta) ska verksamhets- och skyddsbestämmelser gälla. Rivning av ekonomibyggnader byggda före 1950 ska hanteras restriktivt. Kommunens kulturmiljöprogram behöver kompletteras.
+	God bebyggd miljö	Ny bebyggelse anpassas till värdefulla kulturmiljöer. Utpökade kulturmiljöer/byggnader som ges adekvat skydd skapar förutsättningar för en god bebyggd miljö.
+	Utveckling av verksamheter och tillvaratagande av resurser och teknisk infrastruktur	Program för verksamhetsutveckling i centra kan bidra till utveckling av handel, av serviceföretag; ge möjlighet att träffas i utvecklande och stimulerande miljöer och långsiktigt få ett mera effektivt nyttjande av befintliga resurser och av teknisk infrastruktur. Bebyggelsen förtäts och medger möjligheter till samlokalisering av olika verksamheter/näringsar men också för nya bostäder och minskade transporter.

+	Ökad fysisk aktivitet, utevistelse och chans till möten mellan människor	Förslag för utveckling av den fysiska centrummiljön och kopplingar mellan olika målpunkter är viktiga utifrån orienterbarhet och tillgänglighet och för ökad användning av platser och miljöer.
+	Ökad tillväxt	Tillgång till bostäder på orten är en förutsättning för tillväxt. Utveckling av bra miljöer som lekparkar och gröna områden skapar attraktivitet för barnfamiljer att välja landsbygden som bostadsort. Utveckling av LIS-områden kan utveckla arbetstillfällen och näringsliv och turism.
+	Kunskap om intressen för olika boendeanternativ	Gemensam bostadskö på orten skapar god överblick över olika boendeanternativ.
+	Ökad tillgång till friluftsliv och rekreation	Att genom LIS kunna få tillgång till attraktiva platser för anläggningar kan ge tillgång till friluftsliv och rekreation för allmänheten.
+	Säkerställande av barn och ungas behov	Exploatering av områden för ny bebyggelse stäms av med skola och barn (föräldrar); vilka behov de har och mer precist vilka områden / miljöer de använder. Barns platser för lek, rörelse och utveckling kan säkras på detta sätt. Bra miljöer som lekparkar och gröna områden för barn skapar attraktivitet för barnfamiljer att bo på landsbygden.
+	Jämställda boendemiljöer	Service som hållplatser för bussar, dagvaruhandel, barnomsorg och skola nära bostäder är bra planering för jämställda boendemiljöer. Fysisk utformning och gestaltning där trygghet med överblickbarhet, belysning och alternativa vägar är i fokus likaså. Därför är förslag om förtätningar av landsbygdscentra, med nya utpekade områden för bostäder, satsningar på centrum och tillrättagande av promenadstråk i gröna strukturer och mötesplatser inom- och utomhus hållbara jämställda lösningar. Om olika service- och fritidsinrättningar anläggs perifert i förhållande till varandra och till boendeområden finns risk för krångligare vardagsliv och icke jämställda miljöer.
+	Jämlika boendemiljöer	Variation av upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar vid nyproduktion främjar social inkludering och integration, därför är förslagen socialt hållbara. Människor med olika socioekonomiska förhållanden, åldrar, familjer etc. kan leva i samma hus och inom samma bostadsområde. Möten mellan olika människor underlättas. Ensidigt bostadsbestånd ger färre valmöjligheter och risk finns för segregerade boendeområden.
+	Ökad trygghet och tillgänglighet	Undanröjda tillgänglighetshinder i bostäder är nödvändiga åtgärder för att tillgången till bostäder ska vara jämlik. En ökad äldre befolkning kommer att efterfråga tillgängliga bostäder vilka är en förutsättning för ett självständigt liv så långt det är möjligt. För att identifiera eventuella otrygga platser och brist på framkomlighet och användbarhet för personer med funktionsvariationer är en bra åtgärd att utföra trygghets- och tillgänglighetsvandringar på orterna. Utvecklad gestaltning ger ökad orienterbarhet, trygghet och tillgänglighet.
+	Stärkt socialt kapital	Förtätning kan ge ökade möjligheter för människor att mötas. Detta ställer dock krav på utformning av mötesvänliga miljöer inne i och mellan husen. Mötes- och promenadvänliga miljöer är attraktiva och kan stärka en bygd socialt och kan locka till inflyttning.
+	Ökade möjligheter för lokalt producerade livsmedel	Utpekade områden för byggande på jordbruksmark föreslås utgå vilket innebär att förutsättningar för lokalt producerade livsmedel ökar.
-	Miljömål uppfylls inte	Visst ianspråktagande av jordbruksmark går emot det nationella målet om bevarande av jordbruksmark.
-	Ökade kommunala kostnader för investeringar, drift-och underhåll	Föreslagna åtgärder medför kommunala kostnader.

Viktigt att ta hänsyn till vid genomförande av förslagen:

- Tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning och för turism (språk) bör ses över vid utveckling av kulturmiljöer och dess information, t ex vid skyltning.
- Planeringen av bostäder, lokalisering av verksamheter och utformningen av de gemensamma offentliga rummen bör ha vardagslivet i fokus, för att förenkla våra liv, skapa ett trivsamt liv på landsbygden, för folkhälsan och för att skydda miljön.
- Om inte noggranna avvägningar görs av ianspråktagen mark vid utveckling av LIS-områden kan skyddet av stränders natur- och friluftsvärden äventyras. Allmänheten ska ha tillgång till stränderna.
- Om inte tydliga roller och ansvar beskrivs så riskerar centrumutvecklingen bli kortsiktig. Det finns en risk för att endast blir bostäder i centrum och inte verksamheter och handel. Behov av tydliga roller gäller också för drift och underhållsfrågor, ex vis för parker, grönområden och lekparkar.

- Det är viktigt att behovsbedömning vid exploateringar av nya områden beakta säkerställande av ekosystemtjänster, dagvattenhantering och långsiktig påverkan av klimatförändringar.
- Vid utveckling av kulturmiljöer bör de i möjligaste mån tillgänggöras för alla. Kulturskyltning är ett viktigt inslag för att människor ska kunna ta del av kulturmiljön och de historiska spåren.
- Byggnad av för ensidigt bostadsbestånd skulle ge färre valmöjligheter, vilket är en risk.

Konsekvenser för landsbygdscentra specifikt orter

Rosvik

Konsekvens	
+	Inom utpekade kulturmiljöområden ska byggande på åkermark undvikas för att bevara Rosviks karaktär, vilket tillför ökad förståelse för Rosvik som plats i ett historiskt perspektiv och är i linje med målet om bevarande av jordbruksmark.
+	Utveckling av Kvarnområdet och bevarande av området vid Mejerivägen innebär tillvaratagande av kulturmiljöer.
+	Kulturskyltning skulle innebära ökad tillgänglighet till kulturmiljöer och byns historia.
+	Utveckling av centrum i Rosvik med fler boendemöjligheter för människor med olika behov innebär att fler kan bo nära handel och annan service.
+	Förslag för utveckling av den fysiska centrummiljön i Rosvik, omkringliggande miljö och kopplingar mellan är viktiga utifrån orienterbarhet och tillgänglighet och för ökad användning av platser och miljöer. Detta kan innebära ökad fysisk aktivitet, utevistelse och chans till möten.
+	Förtätning av byakärnan med flerbostadshus i Rosvik är positivt utifrån resursanvändning med korta avstånd till service etc. Byakarakären utvecklas också genom förtätning vilket kan minska transportbehov och tillvarata resurser.
+	Fler boende i Rosvik innebär troligen fler som arbetspendlar till Luleå m fl orter. Ökad efterfrågan på kollektiva transportlösningar kan följa. Detta kan innebära behov av ökade gemensamma insatser och samarbete inom transportsektorn. Möjligheter till pendling medger regionförstoring med ökade chanser till studier och bredare utbud av arbetsplatser.
-	Ökad långpendling (45 minuter) i befolkningen medför ökade påfrestningar på hälsan för den som pendlar. När en vuxen i familjen pendlar (oftast mannen) medför detta ofta negativa sociala konsekvenser för hela familjer, t ex snedfördelning i ansvar för hem och barn, mindre tid med barnen, minskade möjligheter till ideellt arbete och samhällsengagemang och ökad risk för skilsmässor. Om de hållbara transporterna inte ökar medför ökad pendling ökad miljöbelastning.
-	Ökade boendemöjligheter i Rosvik kan innebära konkurrens om invånare för närliggande kommuner.

Norrfjärden

Konsekvens	
+	För att bevara och förstärka Kopparnäs, Håkansöns och Sandlabygdens karaktär bör bebyggelse på åkermark undvikas. Detta går i linje med det nationella målet om bevarande av jordbruksmark.
+	Utveckling av Kyrkstaden och byacentrum vid kyrkan innebär tillvaratagande av kulturmiljö.
+	Utveckling av centrum i Norrfjärden innebär fler boendemöjligheter för människor med olika behov, fler kan bo nära handel och annan service.
+	Förtätning av byakärnan med flerbostadshus i Norrfjärden är positivt utifrån resursanvändning. Byakarakären utvecklas genom förtätning. Samlokalisering gynnar att olika verksamheter kan utvecklas i området.

Sjulnäs/Roknäs

Konsekvens	
+	Helhetsmiljön vid Sundbron och Gamla Sjulnäsvägen ska utvecklas, vilket innebär tillvaratagande av kulturmiljöer.
+	Det är viktigt att kommunens kulturmiljöprogram kompletteras med underlag avseende värdefulla byggnader och miljöer i Sjulnäs/Roknäs'. Det handlar om att förstå och se sin plats i historien, både rent fysiskt men också i vardagens aktiviteter.
+	Utveckling av centrum i Roknäs/Sjulnäs innebär fler boendemöjligheter för människor med olika behov, fler kan bo nära handel och annan service.
+	Förtätning av byakärnan med flerbostadshus i Roknäs/Sjulnäs är positivt utifrån resursanvändning. Samlokalisering gynnas och olika näringar kan utvecklas i området. Det är bra om offentligt tillgängliga lokaler eftersträvas i markplan för ett levande och attraktivt centrum.
+	Område/mark t ex vid väg 550 som område för utveckling av verksamheter skapar långsiktigt planeringsunderlag vilket kan ge bättre förutsättningar för samlokalisering, infrastruktur etc.

Hortlax

Konsekvens	
+	Säkerställande av listade kulturmiljöers värden såsom Norrbottensgårdar, kyrkstaden, f.d. konvalescenthemmet och gårdsmiljöer genom skyddsbestämmelser är angeläget för identitets- och platsskapande.
+	Underhåll av kulturmiljöerna säkerställer historiens fortlevnad. Det är viktigt att kommunens kulturmiljöprogram ses över avseende inventering av byggnader och att utvecklingsprogram tas fram för kyrkstaden. Det handlar om att förstå och se sin plats i historien, både rent fysiskt men också i vardagens aktiviteter.
+	Översyn görs över verksamhetsområde vid E4, vilket kan leda till bättre resursutnyttjande.
+	Utveckling av centrum i Hortlax innebär fler boendemöjligheter för människor med olika behov, fler kan bo nära handel och annan service.
+	Utveckling av Brönabacken som allmän plats för alla åldrar kan bidra till möten. Trevliga miljöer lockar människor att vilja bo på orten /inflyttning.
+	Förtätning av byakärnan med flerbostadshus i Hortlax är positivt utifrån resursanvändning. Samlokalisering gynnar verksamheter/närings i området. Det är bra om offentligt tillgängliga lokaler eftersträvas i markplan för ett levande och attraktivt centrum. Byakaraktern utvecklas också genom förtätning och ny bebyggelse anpassas till värdefulla kulturmiljöer och utpekade kulturmiljöer/byggnader ges adekvat skydd, vilket skapar en god bebyggd miljö.
+	Utveckling av småskalig kraftvärme ger förutsättningar för en miljövänlig uppvärmning av såväl befintlig som ny bebyggelse.
+	Att skapa bra miljöer som lekparker och gröna områden för barn skapar en attraktivitet för barnfamiljer att bo i Hortlax.
+	Behovsbedömning vid exploateringar av nya områden ska beakta säkerställande av dagvattenhantering, ekosystemtjänster samt den långsiktiga påverkan av klimatförändringar.
+	Positivt om LIS-området Höträsket utreds för ökade möjligheter till friluftsliv och bad.
-	Några utredningsområden för bostäder står i konflikt med värdefull närnatur och skolskog. Naturområdet/skogen nyttjas flitigt i dagsläget både av boende i Bergsviken och Hortlax, barn och unga på skol- och fritid och av föreningar /brukshundklubb m fl. Naturen är nära bebyggelse och boende och är tillgänglig och enkel att använda i vardagslivet, vilket gör att boende kommer ut, får frisk luft, rekreation och fysisk rörelse. Naturområdet är viktig tillgång för hälsa och välmående. Mer noggranna avvägningar för dessa konflikter mellan ny bebyggelse och värdefull naturmark prövas i samband med upprättande av planprogram.
-	Skogsområdet mellan kyrkan/Olivvägen och bostadsområdet kring Domarevägen ut som samhällsfunktion/skola och utvecklingsområde för kulturmiljö. Denna skog kallar barnen för Kyrkskogen och den används mycket av barnen och skolan t ex för orientering (barndialog). Detta måste utredas och tas i beaktande inför fortsatt arbete.

Jävre

Konsekvens	
+	Säkerställande av listade kulturmiljöers värden såsom Norrbottensgårdar, Jävre fyr, Turiststation och bruksmiljön genom skyddsbestämmelser är angeläget för identitets- och platsskapande.
+	Jävre är rikt på kulturmiljöer och det är betydelsefullt om fler kan ta del av dessa miljöer. Tillgängliggörande, skyltning och information är viktiga verktyg. Det kan generera turismutveckling, företagande och tillväxt på orten.
+	Förtätning längs byvägen är önskat av medborgare och binder ihop olika delar av byn.
+	Utveckling av bostäder och verksamheter i Jävre innebär fler boendemöjligheter för människor med olika behov, fler kan bo nära handel och annan service.
+	Förtätning med bebyggelse längs byvägen med flerbostadshus i Jävre är positivt utifrån resursanvändning. Samlokalisering gynnas och verksamheter/näringsar kan utvecklas. För en levande by är det bra om offentligt tillgängliga lokaler eftersträvas i markplan.
+	Byakarakteren utvecklas genom förtätning och ny bebyggelse som anpassas till värdefulla kulturmiljöer. Utpökade kulturmiljöer / byggnader som ges adekvat skydd, skapar förutsättningar för en god bebyggd miljö.
+	Det är av vikt att behovsbedömning vid exploatering av nya områden beaktar säkerställandet av ekosystemtjänster och dagvatten, samt ser över långsiktig påverkan av klimatförändringar.
+	Positivt om strandpromenad anläggs längs vattnet från Fyrområdet till Bunässtrand (LIS-område). Detta skapar attraktiva och tillgängliga områden för fysisk rörelse, rekreation, kulturupplevelser och utflykter, såväl för bybor som för besökare. Nya tomter i strandnära lägen skapar attraktiva boendemöjligheter.
-	Huvudsaklig bebyggelseutveckling pekas ut inom befintlig tätort. För att åstadkomma en minskad påverkan på vattendrag krävs en utbyggnad av teknisk infrastruktur till dessa områden.
-	För Jävre saknas skyfallskartering. Problem vid skyfall har förekommit.
+	Fler boende i Jävre kan innebära fler som arbetspendlar till Skellefteå. Detta kan innebära behov av ökade gemensamma insatser och samarbete inom transportsektorn. Ökad efterfrågan på kollektiva transportlösningar för att hålla nere antalet resor med miljöpåverkan kan vara en följd. Möjligheter till pendling medger regionförstoring med ökade chanser till studier och bredare utbud av arbetsplatser.
-	Ökad långpendling (45 minuter) i befolkningen medför ökade påfrestningar på hälsan för den som pendlar. När en i vuxen i familjen pendlar (oftast män) medför detta ofta negativa sociala konsekvenser för hela familjer, t ex snedfördelning i ansvar för hem och barn, mindre tid med barnen, minskade möjligheter till ideellt arbete och samhällsengagemang och ökad risk för skilsmässor. Om de hållbara transporterna inte ökar medför ökad pendling ökad miljöbelastning.
-	Ökade boendemöjligheter i Jävre kan innebära konkurrens om invånare för närliggande kommuner.

I.2.2.4 Trafik & kommunikationer, Teknisk försörjning

Generella konsekvenser för alla landsbygdscentra

Konsekvenser		Förklaring
+	Ökning av de hälsosamma och miljövänliga valen av transporter	Genom trafiköversyn runt centra och skolor kan mer miljövänliga kommunikationer utvecklas vilket är av stor vikt för människors möjlighet att göra hälsosamma och miljövänliga val i vardagen. För att fler ska kunna, och också välja, att åka buss är det viktigt med trygghets- och tillgänglighetskapande åtgärder samt cykelparkeringar i anslutning till hållplatser. De föreslagna åtgärder gynnar personer med funktionsnedsättning, kvinnor och barn. Cykelparkeringar är viktigt för ett hela resan-perspektiv.
+	Förbättrad hälsa	Utbyggnad av gång- och cykelvägar till viktiga målpunkter underlättar val av hållbara transporter och kan innebära ökad fysisk aktivitet, vilket gynnar en god hälsa.
+	Ökad trygghet och trafiksäkerhet	Fler gång- och cykelvägar ger trygghet och trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.
+	Ökad rörelsefrihet och förbättrad hälsa hos barn	Barns utrymme i den fysiska miljön har minskat i takt med urbanisering och ökande biltrafik. Barns egna upplevda otrygghet och vårdnadshavares oro bidrar till barns tilltagande inskränkta rörelsefrihet och därmed ökat skjutsande av barn till skola, kompisar och fritids- aktiviteter. Att satsa på trygga skolvägar och utbyggnad av gång- och cykelvägar ger tillbaka barnen plats i den fysiska miljön och ger dem rörelsefrihet, vilket gynnar deras utveckling.
+	Förbättring av jämställda och jämlika transporter	Ökade möjligheter till alternativa transportmedel är viktigt för människor som inte har körkort eller tillgång till bil, vilket oftast är barn och unga, nyanlända, personer med funktionsnedsättning samt äldre. Att kunna transportera sig är en förutsättning för delaktighet och inflytande i samhället. I dialog med nyanlända framkommer att en välfungerande kollektivtrafik är en förutsättning för att kunna leva och bo på landsbygden. Kvinnor använder bil i mindre utsträckning än män och åker buss oftare än män. Att satsa på kollektivtrafik är en jämställdhetsåtgärd.
+	Ökad inflyttning	Utveckling av kollektivtrafik kan bidra till inflyttning. Utökad infra- struktur för VA möjliggör utbyggnad av bostäder i olika delområden vilket gynnar befolkningstillväxten och är samtidigt avgörande för miljön i områden där enskilda avlopp inte är möjligt.
+	Minskade utsläpp Återvinning	Fler bussturer och utökad gång- och cykelnät skapar förutsättningar för minskat bilberoende och bidrar till bättre miljö och trafiksäkerhet. Utredning av belysning och tillgänglighet vid ÅVS är av vikt för att få en bild av eventuella förbättringsåtgärder som behöver göras för att underlätta för fler att kunna källsortera. Särskilt viktiga är dessa åtgärder för äldre, personer med nedsatta funktioner och kvinnor.
+	Klimatanpassning	Plan för klimatanpassning färdigställs och kommunala verksamheter inventerar och identifierar risker och lyfter förslag på åtgärder för beslut om medel och prioritering.
-	Ökade kommunala kostnader för investeringar, drift-och underhåll	Föreslagna åtgärder medför kommunala kostnader.

Viktigt att ta hänsyn till vid genomförande av förslagen:

- Det är angeläget att anlägga gång- och cykelvägar både till fritidsanläggningar och arbetsplatser som domineras av vardera könen.

Konsekvenser för landsbygdscentra specifikt orter

Rosvik

Konsekvens	
+	Passage över/under E4 möjliggör säkra förbindelser med Rosviks omland. Över/underfart vid Rosviks norra korsning innebär även en säkrare passage till södergående busshållplats, vilket saknas i dagsläget. Fler Rosviksbor kan då känna sig trygga med att ta sig till/från bussen vilket kan öka antalet bussresenärer och minska bilanvändandet. Trafiksäkerhetshöjande åtgärder vid in- och utfarter till Rosvik från E4 är starkt efterfrågat.
+	Höjd trafiksäkerhet kring olika passager och utbyggnad av belysning inom Rosvi ökar trygghet och trafiksäkerhet. Särskilt utsatta grupper i trafiken som gynnas av sådana åtgärder är barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Ökad trygghet och säkerhet kan också innebära att fler går eller cyklar som färdmedel.
+	Samåkningsparkering vid E4 och etablering av Norrbotniabanan förbättrar möjligheten för samåkning, kollektiv pendling och resande, med minskat bilanvändande som följd.
+	Utbyggnad av stadsnätet (fiber) bidrar till ortsbornas delaktighet och trygghet, fler kan delta i samhällsprocesser, E-hälsa, självständighet skapas, ökar möjligheterna till arbete och studier och minskad miljöpåverkan.
+	Utbyggnad av belysning bidrar till trygghet och säkerhet i trafiken. Särskilt utsatta är oskyddade trafikanter som ofta är barn, nyanlända och äldre. Ökad trygghet kan innebära att fler går eller cyklar som färdmedel.

Norrfjärden

Konsekvens	
+	Busshållplats nära Norrgården skulle underlätta för besökare att hälsa på de äldre, för äldre bättre möjlighet till service.
+	Etablering av Norrbotniabanan förbättrar möjligheten för kollektiv pendling och resande, med minskat bilanvändande som följd.
+	Utbyggnad av stadsnätet (fiber) bidrar till ortsbornas delaktighet och trygghet, fler kan delta i samhällsprocesser, E-hälsa, självständighet skapas, ökar möjligheterna till arbete och studier och minskad miljöpåverkan.
-	I förslagen saknas utbyggnad av belysning i samband med utbyggnad av GC-nätet och trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Detta är viktigt för ökad trygghet och säkerhet, särskilt för utsatta grupper i trafiken. Ökad trygghet kan innebära att fler går eller cyklar som färdmedel.

Sjulnäs/Roknäs

Konsekvens	
+	Fler GC-vägar ökar trygghet och trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter samt ger ökad rörlighet inom Sjulnäs/Roknäs med omland. Bilresorna kan bli färre.
-	Utbyggnad av GC-nätet och trafiksäkerhetshöjande åtgärder är viktigt för ökad trygghet och säkerhet, särskilt för utsatta grupper i trafiken. Ökad trygghet kan innebära att fler använder aktiva transporter som färdmedel.
-	Utökat stadsnät bidrar till ortsbornas delaktighet och trygghet, fler kan delta i samhällsprocesser, E-hälsa, självständighet skapas, ökar möjligheterna till arbete och studier och minskad miljöpåverkan. Utbyggnad av IT-infrastruktur ska ske i samband med planeringen av övrig infrastruktur såsom vägar, fjärrvärme, biogas, vatten och avlopp.

Hortlax

Konsekvens	
+	För att underlätta pendling till och från Hortlax är det av vikt att Trafikplats Hortlax anläggs. Detta kan innebära att genomfartstrafik och utsläpp minskar i Hortlax.
-	Utbyggnad av GC-nätet och trafiksäkerhetshöjande åtgärder är viktigt för ökad trygghet och säkerhet, särskilt för utsatta grupper i trafiken. Ökad trygghet kan innebära att fler använder aktiva transporter som färdmedel.

Jävre

Konsekvens	
+	Under barndialogen framkom att en otrygg trafikmiljö finns vid norra avfarten av E4 där Långsjögatan övergår till Järevägen. Att trygga denna passage är viktig för ökad trafiksäkerhet.
+	För att få tryggare trafikmiljöer behöver skolvägar förbättras och gång- och cykelvägar som binder ihop bydelar byggas.
+	Stadsnät bidrar till ortsbornas delaktighet och trygghet, fler kan delta i samhällsprocesser, E-hälsa, självständighet skapas, ökar möjligheterna till arbete och studier och minskad miljöpåverkan. Utbyggnad av IT-infrastruktur ska ske i samband med planeringen av övrig infrastruktur såsom vägar, fjärrvärme, biogas, vatten och avlopp.
-	Utbyggnad av GC-nätet och trafiksäkerhetshöjande åtgärder är viktigt för ökad trygghet och säkerhet, särskilt för utsatta grupper i trafiken. Ökad trygghet kan innebära att fler använder aktiva transporter som färdmedel.

Konsekvenser Miljö

2 Inverkan på miljön - Miljökonsekvensbeskrivning

2.1 Bakgrund

Översikts- och detaljplaner behandlar lokaliserings- och exploateringsfrågor och anger tillåten eller önskvärd mark- och vattenanvändning. Därigenom anges även förutsättningar för tillstånd för olika verksamheter och åtgärder. En kommun ska alltid göra en miljöbedömning av planerna, dock med förbehållet att all betydande påverkan på miljön inte går att identifiera i förväg.

2.2 Avgränsning

Bedömning av de fördjupande översiktsplanernas inverkan på miljön sker på en övergripande nivå. Konsekvenser på mer detaljerad nivå genomförs i kommande detaljplaner. Den geografiska avgränsningen är 'Mark- och vattenanvändning Karta' i skala 1:10 000 för respektive ort.

2.3 Metod

Miljöpåverkan beskrivs inom de områden som kan komma att påverkas betydligt, med utgångspunkt utifrån de nationella miljö kvalitetsmålen. Vidare görs en jämförelse med den sannolika utvecklingen – trenden om inte planförslaget genomförs. Följande frågor besvaras:

- Vad får planen för miljökonsekvenser?
- Hur har miljökonsekvenser påverkat planen?
- Vad är det som har gjort att översiktsplanen ser ut som den gör?

2.4 Planförslagets miljöpåverkan

ÖP2030 redovisar ett behov av nya bostäder till cirka 1 500 nya bostäder fram till 2020 varav 160 st i Landsbygdscentra. Vattennära boende och små lägenheter efterfrågas i kommunen. Det finns även en efterfrågan på nya villaområden. Här beskrivs den inverkan på miljön som förväntas bli konsekvensen av planförslagets genomförande av förtätningar och landsbygdsutveckling. Planförslaget redovisar förslag för att skapa en väl fungerande infrastruktur för en levande landsbygd med målet 46 000 invånare i hela kommunen fram till år 2030. Kommunen vill skapa förutsättningar för en ökad befolkning genom satsningar på flerfamiljshus i de fem landsbygdscentra Jävve, Hortlax, Sjulnäs/Roknäs, Norrfjärden och Rosvik. Landsbygdscentra kan även stärkas genom att viss fritidsbebyggelse omvandlas till permanentboende samt genom att erbjuda nya boenden i strandnära lägen.

Livsmiljö

I Piteå kommun bor cirka 42 150 (2018) personer vilket ungefär motsvarar 13 invånare per kvadratkilometer. Drygt 41 procent av befolkningen bor på landsbygden. I Landsbygdscentra bor cirka 9 000 personer. Kommunen är vidsträckt och inom dess gränser finns över 40 byar av varierande storlek. Befolkningsantalet förväntas öka och målet är 46 000 invånare till år 2030. Utmaningarna är att befintliga och nya boendemiljöer tillförs 1500 bostäder samtidigt som förutsättningarna för friluftsliv och växt- och djurliv bevaras eller utvecklas. Stränderna och vattnen ska vara en tillgång för alla. Förtätningen av landsbygdscentra ska bidra till att stärka underlaget för såväl kollektivtrafik som för ökad gång- och cykeltrafik.

Buller och luftkvalitet

Förtätning av bebyggelse längs befintligt vägnät innebär ökade möjligheter för människor att resa hållbart. Det finns ett stort behov i kommunen av att arbeta med beteendeförändring för att bilister ska välja cykel-, gång- eller kollektivtrafik. En resvaneundersökning, gjord i Piteå 2011, visade att 79 procent av alla resor företogs med bil.

Det finns många brister i gång- och cykelbanenätet som måste åtgärdas för att kunna erbjuda en trygg och säker framkomlighet. I samtliga Landsbygdscentra saknas genomgående gång- och cykelbanor genom byns centrala delar. En kommuntäckande gång- och cykelplan för framtida utveckling av gång- och cykelvägnätet är antagen.

Idag går många tunga och långa transporter genom områden som inte är anpassade för dessa. Piteå klarar dock samtliga miljö kvalitetsnormer i det som kallas "värsta gaturum" i centrala Piteå och bedöms därmed klara normen i samtliga Landsbygdscentra.

Rekreation

Planförslaget tar ett helhetsgrepp på rekreation och friluftsliv. Detta inom tätorterna, på landsbygden samt i havsmiljöerna. Parker och grönområden finns med som en viktig förutsättning vid förtätningen.

Naturmiljö

Planförslaget lyfter fram grönstruktur som en stor resurs bestående av större gröna sammanhängande områden. Grönstrukturen gör kommunen attraktiv att leva i och besöka och den bevarar intakta naturmiljöer, skapar spridningsvägar och vandringsleder för djur och växter.

Kulturmiljö

Kulturmiljön är en viktig del av vårt kulturarv och i planen ses landskapets historiska värden som en resurs att värna och utveckla i kommunens framtida utveckling. Utifrån det perspektivet är förtätning bra då ytor som behöver tas i anspråk minskar. Planförslaget föreslår dock även viss förtätning inom dessa områden. Innan exploatering och förtätning påbörjas bör en uppdatering av kommunens kulturmiljöprogram, ”Husera” göras. Planförslaget innebär en stärkning av kulturmiljöerna.

Vatten

Vattenkvaliteten i många sjöar, vattendrag och kustvatten är idag otillräcklig och når inte upp till god ekologisk status. Fysisk påverkan genom dammar och andra vandringshinder för fisk är den huvudsakliga orsaken. Så är fallet för Porsnäs-fjärden och Alterälven i FÖP Norrfjärden, för Lillpiteälven och Rokån i FÖP Rognäs/Sjulnäs, för två kustmynnande vattendrag i FÖP Hortlax samt för Jävreaån i FÖP Jävre. Även övergödda kustvatten som orsakas av läckage från jordbruksmark och skogsbruk samt från undermåliga enskilda avlopp och belastning från avloppsreningsverk sänker vattenkvaliteten. Fler och fler permanenta etableringar i tidigare fritidshusområden ökar tätheten mellan avloppsanläggningar och vattenbrunnar vilket leder till ökande olägenheter. Det är fallet för Rosån, Brändöfjärden och Bastafjärden i FÖP Rosvik samt för Håkansöfjärden i FÖP Norrfjärden. Rosån är även försurad och påverkas av dammar och andra vandringshinder. God ekologisk status har kustvattnen Harrbäcksfjärden och Bärtnäs-fjärden, FÖP Norrfjärden, samt Jävre-fjärden, FÖP Jävre. Hög ekologisk status har Svensbyfjärden, FÖP Rognäs/Sjulnäs. Planförslaget saknar konkreta riktlinjer för övergödningproblematiken genom enskilda avlopp, avloppsreningsverk, jordbruk och skogsbruk samt för riskerna med sura sulfidjordar (svartmocka). För att minimera inverkan föreslås fortsatt inventering och tillsyn av enskilda avlopp samt arbete enligt aktuell behovsutredning och tillsynsplan gällande berörda kommunala avloppsreningsverk.

Huvudinriktningen i planförslaget ligger på förtätning av de befintliga landsbygdscentra. Föroreningar från dagvatten kan lokalt utgöra en viss miljöbelastning. Kommunövergripande riktlinjer för dagvattenhantering är under framtagande.

Klimatpåverkan

Transporter och bebyggelsens energiförsörjning är de största källorna till klimatpåverkan utöver massaindustrins utsläpp i Piteå kommun.

Planförslaget fokuserar på förtätning av bebyggelse samtidigt som den redovisar flera utvecklingsmöjligheter för trafikinfrastrukturen. Dessa åtgärder har syftet att öka persontransporter med kollektivtrafik. Förslagets inriktning på förtätning av bebyggelse skapar bra förutsättningar för fjärrvärmeanslutning och därmed reduktion av enskilda oljepannor. Förtätningen föreslås till stor del ske genom fler flerfamiljshus, vilket medför en större potential för energieffektivitet per person och kvadratmeter än motsvarande antal bostäder genom geografiskt utsträckta villaområden och enskilda villor på landsbygden.

Framtida klimatförändringar ska beaktas vid utveckling av respektive landsbygdscentra. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har utfört översiktliga översvämningskarteringar utmed Lillpiteälven, Rokån och Piteälven. Karteringarna berör FÖP Rognäs/Sjulnäs. För övriga orter är översiktlig översvämningskartering ej utförd. Piteå kommun jobbar för att kartering av samtliga områden ska utföras. Länsstyrelsens utredningsrapport ”Anpassning till ett förändrat klimat - Klimatförändringar i Norrbottens kommuner PITEÅ” samt Plan för klimatanpassning (under framtagande) är underlag vid framtida utveckling av aktuella orter.

2.4.1 Hur har lokala miljökonsekvenser påverkat planförslaget?

Kommunens värden och utmaningar

En viktig förutsättning för den framtida utvecklingen av Piteå är goda kommunikationer, inklusive IT-infrastruktur. Kommunen har även ambitiösa klimat- och energimål. Genom ett medvetet arbete med energieffektivisering, beteendeförändringar, forskning och utveckling samt produktion av förnybar energi står sig Piteå starkt på nationell nivå inom hållbar utveckling.

Naturen är viktig för piteborna och bidrar med kvaliteter som är viktiga för att Piteå kommun ska uppfattas som attraktiv att leva i. Även om naturmark har tagits i anspråk för andra ändamål finns ännu särskilda naturvärdeområden i och nära tätorterna. Piteå kommun har en varierad natur med en örrik skärgård och landhöjningsstränder. Landhöjningen skapar ständigt nya landarealer, produktiva uppgrundningsområden och grunda havsvikar. Bottenvikens ekosystem är därför känsligt för störningar. Närheten till havet är en av kommunens viktigaste tillgångar. Kommunen rymmer även slättbygd, skogsland och stora rinnande vattendrag som nationalälven Piteälven samt Åbyälven och Lillpiteälven.

Det finns framförallt tre miljöaspekter som utgör utmaningar för Piteå kommun:

- **Klimatpåverkan**
Transportsektorn utgör den mest betydande källan till utsläpp och bidrar med drygt 90 procent av växthusgasutsläppen i kommunen, undantaget massaindustrin. Att minska utsläppen från biltrafiken är en av kommunens största utmaningar. Kommunens generellt glesa bebyggelsemönster fungerar som drivkraft för privatbilismen och är en viktig utmaning för FÖP. I planförslagen föreslås därför satsningar på utbyggnad av gång- och cykelvägar samt att kollektivtrafiken utvecklas i samverkan med Länstrafiken.
- **Klimatanpassning**
Som alla kommuner har även Piteå en utmaning i att planera för kommande klimatförändringar. Syftet är att mildra negativa förväntade effekter i ekologiska, sociala samt ekonomiska system men även att på ett positivt sätt försöka utnyttja de nya möjligheter som uppstår till följd av klimatförändringarna. En del i detta är plan för klimatanpassning samt riktlinjer för dagvattenhantering som är under framtagande.
- **Vattenkvalitet**
Kommunens sjöar, vattendrag och kustvatten uppfyller inte alltid kvalitetskraven i gällande miljö kvalitetsnormer. Förorenat ytvatten, begränsad fiskvandring i flottledspåverkade vatten samt störda ekosystem i avsnörda havsvikar är viktiga utmaningar. Bostadsbebyggelse ska föregås av utredning kring vatten- och avloppslösning ur såväl miljö- som ekonomisk synpunkt. Vid detaljplanering utreds om miljö kvalitetsnormer kommer att påverkas som följd av planens genomförande.

2.4.2 Inverkan på miljö kvalitetsmålen

Planförslaget har ställts i relation till de 16 nationella miljö kvalitetsmålen. Bedömningen har gjorts för att belysa den relevans och den påverkan som de fördjupade översiktsplanerna har på vart och ett av de 16 miljö målen. Förslagets inverkan på respektive mål – relevansen, har bedömts som *ingen*, *liten*, *måttlig* eller *stor* och speglar även den "rådighet" man kan anta att planförslagen har för vart och ett av miljö målen. Den inverkan som planens förslag har på att nå miljö kvalitetsmålen uttrycks som positiv eller negativ. En övergripande negativ inverkan är effekterna av ökad befolkning, eftersom ökad befolkning medför ökat energi- och resursbehov.

Då planförslagen för de olika landsbygdscentra till stora delar innehåller likartade åtgärder såsom förtätning och att stärka respektive centrum liksom åtgärder för kollektivtrafik samt förbättrade gång- och cykelvägar beskrivs påverkan på miljö kvalitetsmålen generellt. Där planförslagen är mer specifika nämns det särskilt.

Stor relevans (betydande positiv påverkan)

Samtliga större utredningsområden från ÖP2016 för bostäder på jordbruksmark har tagits bort. Större utredningsområden för bostäder på jordbruksmark har tagits bort i FÖP Norrfjärden samt FÖP Hortlax. Förslaget innebär också stärkta grönsstrukturer samt skrivningar kring kulturmiljöer i samtliga centra och har därmed stor relevans för fem av miljö kvalitetsmålen - *Ett rikt odlingslandskap*, *God bebyggd miljö*, *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft* och *Ingen övergödning*.

Miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* definieras av riksdagen på följande sätt: "Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kultur värden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

Planförslaget har allra störst påverkan på miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*.

Vid förtätning av bebyggelse enligt planförslagen påverkas främst de två målen Begränsad klimatpåverkan och Frisk luft, men även Ingen övergödning.

En förtätning och ökad befolkning innebär visserligen en ökad belastning på sjöar och vattendrag. Om de nya bostäderna vid förtätning i landsbygdscentra ansluts till det kommunala avloppsnätet minimeras belastningen. I samband med ny exploatering och utökning av verksamhetsområden för VA i samtliga landsbygdscentra kan även befintliga fastigheter med enskilda VA bli föremål för anslutning. Genomförda VA-inventeringar har visat en bristfällig rening på merparten av befintliga enskilda VA. Genom att dessa ansluts minskar belastningen på sjöar och vattendrag även om antalet abonnenter ökar.

För de två målen *Begränsad klimatpåverkan* och *Frisk luft* utgör planförslagen för kollektivtrafiken samt gång- och cykelvägar viktiga åtgärder för att minska påverkan. Fler invånare medför ökade transporter och ökat energibehov. Förtätning generellt kan innebära att viktiga grönområden bebyggs. Planförslagen söker säkerställa en bra grönstruktur i respektive ort.

Måttlig relevans

Tetbergets naturområde, FÖP Rosvik, fredas och skolskogar utpekas i samtliga landsbygdscentra. Ett större utredningsområde för bostäder på skogsmark har tagits bort, FÖP Rosvik. Förslaget har måttlig relevans för fem av miljökvalitetsmålen – *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Ett rikt växt- och djurliv samt Hav i balans och levande kust och skärgård*.

Vid landsbygdsutveckling handlar det främst om privata avloppsanläggningar men även om jordbruksmark och skogar. Planförslaget öppnar för bebyggelse i strandnära lägen liksom permanentning av boende i fritidshus vilket har relevans för de angivna målen.

Liten relevans

Förslaget har en liten relevans för fem av miljökvalitetsmålen - *Grundvatten av god kvalitet*, *Bara naturlig försurning*, *Giftfri miljö*.

Förtätning innebär ofta att förorenade områden åtgärdas vilket främjar en giftfri miljö. Förtätning av befintliga tätorter sparar skogs- och jordbruksmark. Förtätning innebär även bättre förutsättningar för kollektivtrafik och anslutning till fjärrvärme och därigenom mindre försurande utsläpp. Växt- och djurlivet skonas på många sätt vid förtätning. En ökad tillväxt av befolkning och ekonomi medför dock en ökad efterfrågan på råvaror.

Svartmockaproblematiken påverkar målen om försurning och giftfri miljö. Växt- och djurlivet berörs genom att planförslaget uppmärksammar ekosystemen i grunda havsvikar och flottledspåverkade vattendrag.

Låg eller ingen relevans

Ozonskikt, Säker strålmiljö och Storslagen fjällmiljö.

Strategier i ÖP 2030

Nationellt miljö kvalitetsmål	Relevans	Positiva effekter för miljö kvalitetsmålet (+)	Negativa effekter för miljö kvalitetsmålet (-)
1. Begränsad Klimatpåverkan	Stor	<p>(+) Förtätning i anslutning till kollektivtrafikknutpunkter bidrar till ökade resor med kollektivtrafik, samtliga landsbygdscentra.</p> <p>(+) Förtätning med blandad bebyggelse medför kortare avstånd till service, arbete etc. och det blir därmed lättare att gå och cykla, samtliga centra.</p> <p>(+) Satsning på gång- och cykelvägar samt knutpunkter för kollektivtrafiken, samtliga centra.</p> <p>(+) Grönområden kan fungera som buffertzoner och mildra konsekvenserna av klimatförändringar. Närnatur av särskild betydelse pekas ut i FÖP Jävre, FÖR Norrjärden och FÖP Rosvik.</p> <p>(+) Förtätning medför potential för högre andel fjärrvärmeanvändare. Relevant för FÖP Rosvik, FÖP Norrjärden och FÖP Rognäs/Sjulnäs.</p> <p>(+) Vid nybyggnation ställs högre energikrav än i det befintliga beståndet, samtliga centra.</p>	(-) Ökat invånarantal medför ett ökat transport- och energibehov.
2. Frisk luft	Stor	<p>(+) Förtätning i anslutning till kollektivtrafikknoder bidrar till ökad andel kollektivtrafik och därigenom minskade utsläpp av hälsofarliga ämnen som kvävedioxid, partiklar etc. Samtliga centra.</p> <p>(+) Satsning på gång- och cykelvägar samt knutpunkter för kollektivtrafiken ger förutsättningar för ett minskat behov av biltrafik vilket medför mindre utsläpp av hälsofarliga ämnen. Samtliga centra.</p> <p>(+) Förtätning med blandad bebyggelse medför kortare avstånd till service, arbete etc. Det blir därmed lättare att gå och cykla, vilket medför minskade luftutsläpp. Samtliga centra.</p> <p>(+) Förtätning medför större andel fjärrvärmeanvändning, vilket medför låg negativ påverkan på luftkvaliteten. Relevant för FÖP Rosvik, FÖP Norrjärden FÖP Rognäs/Sjulnäs och FÖP Hortlax.</p>	(-) Ett ökat invånarantal medför ett ökat transport- och energibehov och därigenom föroreningar genom förbränning och slitage från däck och vägbanor.
3. Bara naturlig försurning	Liten	<p>(+) Satsning på gång- och cykelvägar samt knutpunkter för kollektivtrafiken ger förutsättningar för ett minskat behov av biltrafik, vilket ger mindre utsläpp av försurande ämnen som svaveldioxid och kväveoxider. Samtliga centra.</p> <p>(+) Förtätning med blandad bebyggelse medför kortare avstånd till service, arbete etcetera. Det blir därmed lättare att gå och cykla vilket minskar utsläppen av försurande ämnen. Samtliga centra.</p> <p>(+) Förtätning medför större andel fjärrvärmeanvändning, som har mycket låga utsläpp av försurande ämnen. Relevant för FÖP Rosvik, FÖP Norrjärden FÖP Rognäs/Sjulnäs och FÖP Hortlax.</p>	(-) Ett ökat invånarantal medför ett ökat transport- och energibehov och därigenom försurande kväveutsläpp vid förbränning. (-) Bebyggelse i kustnära områden kan medföra markarbeten i sulfidjordar (svartmocka) och orsaka försurning och spridning av metaller.

4. Giftfri miljö	Liten	(+) Avfallsminimering minskas enligt "avfallstrappan". (+) Miljöanpassat byggande innebär energieffektiv och klimatanpassad bebyggelse och minskad användning av farliga ämnen.	(-) Ökat antal invånare medför ökade transporter och därigenom ökade föroreningsutsläpp. (-) Ökat antal invånare medför att mängden avfall ökar. (-) Bebyggelse i kustområden kan medföra markarbeten i sulfidjordar (svartmokka) och orsaka spridning av metaller.
5. Skyddande ozonskikt	Ingen		
6. Säker strålmiljö	Ingen		
7. Ingen övergödning	Stor	(+) Åtgärderna ska prövas mot gällande miljökvalitetsnormer för vatten och får inte innebära att statusen försämras. (+) VA-inventering pågår i kommunen och undermåliga avlopp ska åtgärdas. 2011 och 2016 har avlopp inventerats, 2016 utmed Alterälven som mynnar i en Håkansöfjärden med måttlig status på grund av övergödning. Åtgärdas via tillsyn. (+) Förtätning innebär att nya bostäder ansluts till det kommunala avloppsnätet och så att inte status på sjöar och vattendrag försämras. Att nya bostäder ansluts till kommunalt VA kan innebära att intilliggande fastigheter med äldre, undermåliga enskilda anläggningar, också ansluts, vilket minskar belastningen på sjöar och vattendrag.	(-) Ett ökat invånarantal medför ett ökat transport- och energibehov, vilket ger upphov till gödande kväveutsläpp från förbränning. (-) Ökat antal invånare med för behov av fler avlopp och ökad kapacitet i reningsverk, vilket medför risk för gödande utsläpp till vatten. (-) Bebyggelse i kustområden medför risk för gödande utsläpp till mark och vatten.
8. Levande sjöar och vattendrag	Måttlig	(+) Riktlinjer för dagvattenhantering är under upprättande. (+) Åtgärderna ska prövas mot gällande miljökvalitetsnormer för vatten och får inte innebära att statusen försämras. (+) Skredrisker har klassificerats och rekommendationer utifrån dessa följs. (+) Återställande av vattendrag för ökad fiskvandring.	(-) Bebyggelse i kustområden medför risk för gödande utsläpp till vatten. (-) Bebyggelse i kustområden medför risk för försurning och spridning av metaller, genom markarbeten i sulfidjordar (svartmokka).
9. Grundvatten av god kvalitet	Måttlig	(+) Åtgärderna ska prövas mot gällande miljökvalitetsnormer för vatten och får inte innebära att statusen försämras. (+) VA-inventering pågår i kommunen och undermåliga avlopp ska åtgärdas.	(-) Bebyggelse i kustområden medför risk för gödande utsläpp till grundvatten.
10. Hav i balans och levande kust och skärgård	Måttlig	(+) Åtgärderna ska prövas mot gällande miljökvalitetsnormer för vatten och får inte innebära att statusen försämras. (+) Vid planering av strandnära bebyggelse ska gemensamma båthamnar eftersträvas för att minska störningseffekten i vattenmiljön.	(-) Ökat antal invånare medför att mängden gödande avlopp till havsvikar ökar. (-) Bebyggelse i kustområden kan medföra markarbeten i sulfidjordar (svartmokka) och orsaka försurning och spridning av metaller.
11. Myllrande våtmarker	Måttlig	(+) Ett våtmarksområde förslås få stärkt skydd, Tetberget, FÖP Rosvik.	(-) Våtmarker kan påverkas till följd av ny bebyggelse, vägar och ledningar.
12. Levande skogar	Måttlig	(+) Kommunens egna skogar ska brukas med ekologisk hänsyn. (+) Förtätning av befintliga tätorter sparar skogsmark. Ett tidigare utpekade större område för bebyggelse är borttaget, FÖP Rosvik.	(-) Tillväxt av befolkning och ekonomi medför en ökad efterfrågan av skogsråvara som biobränsle. (-) Skogsmark kan påverkas till följd av ny bebyggelse och infrastruktur samt vindkraftsetableringar.

13. Ett rikt odlingslandskap	Stor	(+) Förtätning av befintliga tätorter sparar jordbruksmark. FÖP Roknäs / Sjulnäs, Hortlax (+) Äldre värdefulla odlingslandskap, utpekade av Länsstyrelsen, ska bevaras. (+) All mark som idag hävdas som jordbruksmark ska betraktas som bestående jordbruksområden	(-) Jordbruksmark kan påverkas till följd av ny bebyggelse.
14. Storslagen fjällmiljö	Ingen		
15. God bebyggd miljö	Stor	(+) Förtätning i anslutning till kollektivtrafikknutpunkter bidrar till ökade resor med kollektivtrafik. Samtliga centra. (+) Förtätning med blandad bebyggelse medför kortare avstånd till service, arbete etc. och det blir lättare att gå och cykla. Samtliga centra. (+) Satsning på gång- och cykelvägar samt knutpunkter för kollektivtrafiken. Samtliga centra. (+) En god ljudmiljö eftersträvas alltid och riksdagens riktvärden för buller efterlevs. (+) Piteå ska ha en mångfald av tillvaratagna naturområden, små och stora parker och torg strategiskt placerade och sammankopplade i ett nätverk av gröna stråk. Gröna områden inom bebyggelsen utjämnar temperaturer och genererar syre sommartid. Närnatur av särskild betydelse pekas ut i FÖP Jävve, FÖP Norrfjärden och FÖP Rosvik. (+) Byggnader uppförs radonsäkert och radonhalten i befintliga bestånd ska vara kända.	(-) Vid förtätning riskerar befintliga kulturvärden samt natur- och rekreationsområden att gå förlorade. (-) Fler människor vistas och reser i centrala staden - där bullernivåerna är högre, och utsätts därför för buller. (-) Ny bebyggelse kan påverka trafikströmmarna och utsätta tidigare ostörda platser för mer buller. (-) Ökad folkmängd och ökad bebyggelse kräver mer ballastmaterial och därmed ökad risk för uttag av naturgrus.
16. Ett rikt växt- och djurliv	Måttlig	(+) Kommunens egna skogar ska brukas med ekologisk hänsyn. (+) Förtätning av befintliga tätorter sparar skogsmark. Ett tidigare utpekat större område för bebyggelse är borttaget, FÖP Rosvik. (+) Återställande av vattendrag för ökad fiskvandring. (+) Befintliga kulturvärden samt natur- och rekreationsområden säkerställs i samtliga centra.	(-) Tillväxt av befolkning och ekonomi medför en ökad efterfrågan av skogsråvara som biobränsle. (-) Skogsmark kan påverkas till följd av ny bebyggelse och infrastruktur. (-) Vid förtätning riskerar befintliga kulturvärden samt natur- och rekreationsområden att gå förlorade.

2.4.3 Boende och Byggnad – inverkan på miljön

Sammanfattning av betydande risker

Vid större exploateringar måste en utredning om kapacitet för respektive verksamhetsområde och berört avloppsreningsverk genomföras. Beroende på vilken typ av fastighet som ansluts kan den faktiska belastningen variera. Reningsverk inom berörda orters verksamhetsområde är dimensionerade enligt följande. Rosviks avloppsreningsverk 2 500 personekvivalenter, Norrfjärdens avloppsreningsverk 2 500 personekvivalenter, Sandholmens avloppsreningsverk 35 000 personekvivalenter, Jävre avloppsreningsverk 600 personekvivalenter samt Jävreronningens avloppsreningsverk 35 personekvivalenter. Hortlax och Rognäs/Sjulnäs ligger inom Sandholmens verksamhetsområde. Antalet anslutna till respektive reningsverk är 1 750 i Rosvik, 2 000 i Norrfjärden, 31 000 i Sandholmen, 522 i Jävre samt 6 i Jävreronningen. Möjlighet att ansluta fler fastigheter till verken varierar i orterna. I delområden kan även ledningsnätets dimensionering göra att tillgänglig kapacitet begränsas.

Ökade mängder dagvatten genom hårdgjorda ytor inklusive gång- och cykelbanor i centrala delar av landsbygds- centra kommer att öka belastningen av föroreningar i närbelägna ytvatten. Det krävs riktlinjer för dagvatten- hantering i kommunen, vilket är under framtagande.

Strandnära boenden och fritidshus riskerar att allvarligt störa ekosystemen i grunda havsvikar genom anläggningar som bryggor och pirar. Det krävs en genomtänkt planering för båtbyggor och hamnar för att minska antalet muddringar. Det krävs att reglerna kring strandskyddet efterföljs så att problemet inte förvärras. Landhöjningen vid Norrbottenskusten förväntas inte utjämnas av stigande havsvattennivåer inom planperioden.

Förslagen föreskriver bland annat att det vid planläggning ska införas varsamhets- och skyddsbestämmelser inom 'hän-syns område för kulturmiljö' och 'kultur, odlingslandskap'. Boende och byggande enligt förslagen garanterar att hänsyn kommer att tas till aspekterna natur och kulturmiljövärden, buller m.fl.

Bebyggelseutveckling

Planförslagen syftar till att resultera i cirka 160 lägenheter, bebyggelse med flerfamiljshus som stärker centra och småhusbebyggelse i Rosvik, Norrfjärden, Sjulnäs/Rognäs, Hortlax och Jävre.

Strandnära bebyggelse

Risk för problem med övergödning. Vid utökad strandnära bebyggelse kommer gemensamma båtanläggningar att bli nödvändiga. Det krävs en genomtänkt planering för båtbyggor och hamnar för att minska antalet muddringar. Muddringar förstör det biologiska livet på bottenarna. Även om stigande havsnivåer kan utjämna effekterna av landhöjningen i ett längre perspektiv så är det viktigt att planera utifrån landhöjningen som medför att alla brygganläggningar och hamnar kommer att behöva muddras regelbundet.

Vissa kustvatten i innerskärgården är idag nedklassade på grund av övergödning. Det är möjligt att övergödning beror på belastning från undermåliga enskilda avlopp. I delar av Rosvik, Norrfjärden samt Rognäs/Sjulnäs är enskilda avlopp inventerade. I övriga orter är enskilda avlopp inte inventerade så detaljkunskapen är begränsad. Förutom näringsutsläpp från skogs- och jordbruk så är det enskilda avlopp samt avloppsreningsverk som medför utsläpp i dessa havsvikar. I skärgården finns det två havsvikar som påverkats av felaktigt konstruerade äldre pirar och brygganläggningar. Planer finns på att åtgärda dessa, men det är kostsamt.

Metallbelastning från sulfidjordsområden, i kommunens kustområden, kan bli omfattande då byggen, dikning och andra grävarbeten kan leda till metall- och syraläckage med i förlängningen fiskdöd i kustvattnen. Så länge sulfidjordarna befinner sig under grundvattenytan är de stabila och har ingen påverkan på den omgivande miljön. Om sulfidhaltiga jordar däremot exponeras för luftens syre oxiderar sulfidmineralen. Då sjunker markens pH-värde kraftigt och vissa av dess metaller blir lättlösliga. Denna jordmån tillhör de mest miljöskadliga jordarna.

Fritidsbebyggelse blir permanent

Fritidsbebyggelse kan omvandlas till permanentboende framförallt där infrastruktur för vatten och avlopp finns. Vissa kustvatten i innerskärgården är idag nedklassade *på grund av* övergödning. Det är möjligt att övergödningen beror på belastning från undermåliga enskilda avlopp.

2.4.4 Bedömning utifrån Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är juridiskt bindande nationella styrmedel som reglerar lägsta tillåtna miljökvalitet inom ett geografiskt område vid en viss tidpunkt. Miljökvalitetsnormerna finns för att komma till rätta med miljöpåverkan från mer diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk. I dag finns det miljökvalitetsnormer för:

- olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- omgivningsbuller (SFS 2004:675)

Om en miljökvalitetsnorm överskrids eller riskerar att överskridas kan ett åtgärdsprogram behöva upprättas. I dag finns det nationella åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar samt för buller och vattenförekomster.

Miljökvalitetsnorm (MKN) är ett relativt nytt begrepp men en viktig parameter i kommunens fortsatta expansion. Den följer av ett EU-direktiv (Vattendirektivet) som Sverige har skrivit på att vi skall följa. MKN är det mål och norm som gäller för en vattenförekomst (avgränsat område av vatten). I vårt land är God Ekologisk Status samt God Kemisk Ytvattenstatus, normen. Detta samtidigt som dagens status inte får försämrats.

Det innebär att dagens tillstånd i våra recipienter (de vattenförekomster som påverkas av Piteå kommun) i mycket styr den fortsatta exploateringen och planeringen. Kemisk ytvattenstatus är ett begripligt begrepp som avspeglar halterna av olika förorenande ämnen i ytvattnet, halter som jämförs med rikt-, norm- eller maxvärden. Biologisk status är inte bara livet i vattnet och halter av näringsämnen utan även strandmiljö, vandringshinder, flottledsrensning, rätningar, kanalisering samt kulvertering och kommer även att omfatta kustmorfologi såsom pirar, småbåtshamnar och bryggor. Det medför att det blir svårare att exploatera områden där recipienten är känslig och/eller i dagsläget inte uppnår MKN. För kommunens del innebär det att utveckling och nyexploatering i Rosvik och Norrfjärden blir en utmaning. Fjärdarna utanför respektive ort (Brändöfjärden respektive Håkansöfjärden) uppnår i dagsläget inte God Ekologisk Status beroende på effekter av för stor belastning av näringsämnen. Det innebär att tillförseln av näringsämnen via Rosån respektive Alterälven måste minska för att MKN skall uppnås. Om den stora källan är skogs- och/eller jordbruk innebär det att gränsvärden i vatten från kommunens ARV måste bli strängare än i dagsläget då det annars inte är möjligt att förbättra situationen i dessa vattenförekomster.

I Svensbyfjärden finns Piteås största dricksvattentäkt. Det medför att detta område är speciellt viktigt för Piteås utveckling men även väldigt känsligt för störningar. Det som sker i området runt Svensbyfjärden och även händelser längre uppströms i Piteälven påverkar Piteå stad stort. Hur vattenfrågan löses och hur prioriteringen inom kommunen ser ut kommer att utforma och avgöra Piteås förmåga att förbli ett attraktivt område att bosätta sig och leva i.

Kommunens fortsatta utveckling styrs även av andra faktorer kopplade till MKN. Strandskydd och beaktande av buffertzoner vid stränder medför konflikter mellan boende/exploatörer och miljölagstiftningen. Det är inte tillåtet att fritt skogsavverka och/eller ”rensa upp” längs stranden vid en tätortsnära sjö eller ett vattendrag, för att göra ett område mer tillgängligt. Åtgärden måste behandlas och godkännas av länsstyrelsen eller Mark och miljödomstolen.

En förändring framgent är att kustmorfologi blir en parameter i bedömningen av den ekologiska statusen i våra kustvatten. I begreppet kustmorfologi ingår småbåtshamnar, pirar, utfyllningar och muddringar. Det innebär att det blir än viktigare att planera de exploateringar som är tänkta längs kustområden och i skärgården. En planerad exploatering kan stoppas eller kräva grundligare undersökningar av tillståndsmyndigheten om ex vis småbåtshamnen för ett planerat område behöver en ny pir eller en utökad muddring.

Utomhusluft

Förslaget föreslår förtätning av bebyggelse nära kollektivtrafikknutpunkter vilket kan bidra till ökade resor med kollektivtrafik. En förtätning med inom befintlig bebyggelse medger korta avstånd till service, arbete etc. Det blir därmed lättare att gå och cykla särskilt om därtill satsas på gång- och cykelvägar. I relation till jämförelsealternativet medför planförslaget en bebyggelse som är mindre bilberoende och som därmed minskar transporter och den negativa påverkan på luftkvaliteten. *Sammanfattningsvis bedöms den nya bebyggelsen i planförslaget inte medföra att miljökvalitetsnormerna för luft överskrids.*

Vattenförekomster

Av Piteå kommuns 234 miljöklassade vattenförekomster uppfyller endast 93 st. (40 procent) god eller hög ekologisk status. Förändring av vattenmiljöerna på grund av fysik påverkan, exempelvis dammar och andra vandringshinder, är den huvudsakliga orsaken. Övergödning finns i 8 av kommunens kustvattenförekomster. Högre grad av förtätning i centralorten men även i de mindre tätorterna i planförslaget i relation till jämförelsealternativet ÖP 2007 bidrar till att fler hushåll ansluts till kommunalt avlopp vilket är viktigt för att minska näringsbelastningen på kommunens vattenförekomster. I övrigt ska de skyddsnivåer för enskilda avlopp som inrättats följas och ha tillsyn, särskilt i de områden där övergödning bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte uppnås. I särskilt utsatta områden ska även övrig miljö tillsyn prioriteras. *Enbart planförslaget kan inte möta miljö kvalitetsnormerna för vatten men det får anses vara det alternativ, inom ramen för översiktlig planering, som är det bästa för att tillgodose de krav miljö kvalitetsnormerna ställer.*

Omgivningsbuller

En förtätning med blandad bebyggelse medför kortare avstånd till service, arbete etc. Det blir därmed lättare att gå och cykla, samt därtill satsas på gång- och cykelvägar. I relation till jämförelsealternativet medför planförslaget en bebyggelse som är mindre bilberoende och därmed minskar transporter och även bullret. *Sammanfattningsvis bedöms den planerade bebyggelsen i planförslaget inte medföra att omgivningsbuller medför skadliga effekter på människors hälsa.*

2.5 Planförslaget och områden klassade enligt miljöbalkens sjunde kap

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla en beskrivning av relevanta befintliga miljöproblem som har samband med ett sådant område som avses i miljöbalkens sjunde kapitel som till exempel naturreservat och strandskydd. Det är främst föreslagna LIS-områden som kan komma i konflikt med skyddade områden.

De största sammanhängande områdena med skyddad natur ligger i den yttre skärgården. I den inre skärgården finns höga ekologiska värden men omfattningen av mark och vatten med varaktigt naturskydd är undermåligt och behöver stärkas och förbättras. Långsiktigt säkerställda naturområden i anslutning till tätorterna på landsbygden saknas i stor utsträckning och tillgången på skyddade naturområden som ligger nära där människor bor behöver förbättras men stärks i och med förslaget. Tetberget utgör ett sådant område som föreslås få bättre skydd.

2.6 Uppföljning

Då översiktsplaner inte är en juridiskt bindande plan som reglerar byggrätter eller bevarande krävs att den följs av detaljplaner, reservatsinrättningar m.m. för att säkerställa utpekade miljövärden samt för att minimera oönskad miljöpåverkan. För de områden som pekas ut med risk för betydande miljöpåverkan, naturreservat samt områden som omfattas av strandskyddslagstiftning kommer fortsatta och mer detaljerade miljöbedömningar tas fram allteftersom genomförande processerna fortgår.

Konsekvenser Riksintressen

3 Riksintressen och andra intressen av nationell betydelse

Kommunen ska i sina översiktsplaner redovisa aktuella riksintressen, samt visa hur dessa ska tillgodoses. Nedan redovisas hur de fördjupade översiktsplanerna för Landsbygdscentra Rosvik, Norrfjärden, Roknäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre förhåller sig till utpekade riksintressen. Även konsekvenser för riksintressena utifrån förslag i FÖP Landsbygdscentra redovisas. Riksintressena redovisas med kartor och text i Antagandehandling för respektive Landsbygdscentra under rubriken ”Riksintressen och nationella intressen” samt på markanvändningskartan för respektive Landsbygdscentra.

Områden som är av nationell betydelse för en rad vitala samhällsintressen kan pekas ut som områden av riksintresse för just dessa ändamål. Områden som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada deras värden eller möjligheterna att använda dem för avsett ändamål.

Ett antal centrala myndigheter har ansvar för att bedöma och lämna uppgifter om områden som de bedömer vara av riksintresse för de samhällsintressen som de företräder. Denna typ av riksintresseområden, regleras i 3:e kapitlet Miljöbalken - de grundläggande hushållningsbestämmelserna.

I miljöbalkens fjärde kapitel anges ett antal geografiskt avgränsade områden som riksintressen. Områdena är i sin helhet av riksintresse på grund av de natur- och kulturvärden de innehåller. För dessa områden gäller särskilda bestämmelser som ska skydda områdena mot exploateringsföretag. Områden som är av riksintresse enligt 4:e kapitlet Miljöbalken är större med fokus på helhetsvärden.

Exploatering och andra ingrepp i miljön är tillåtna endast om det inte möter hinder enligt någon av bestämmelserna i 2-8 §§, Miljöbalken, och om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Undantag gäller för utveckling av befintliga tätorter eller det lokala näringslivet samt för anläggningar för totalförsvaret. Om det finns särskilda skäl gäller även undantag för anläggningar för utvinning av värdefulla ämnen eller material. Undantagen gäller dock inte för 4 kap. MB områden som är Nationalstadsparken eller för Natura 2000-områden. Användning av mark och vatten som kan påverka Natura 2000-områden får komma till stånd endast om tillstånd har lämnats. Det tillstånd som krävs är ett så kallat Natura 2000-tillstånd och söks hos länsstyrelsen eller i vissa fall hos miljödomstolen, eller annan myndighet.

3.1 Naturvård samt Natura 2000-områden (MB 3 kap 6 § samt 7 kap 27-29 §§)

Områden av riksintresse för naturvård representerar huvuddragen i svensk natur, visar mångfalden i naturen ur ett nationellt perspektiv och ska skyddas från påtaglig skada. I Piteå finns utpekade områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv längs Piteälv och i kust och skärgård. Riksintresseområdena sammanfaller i stor utsträckning med Natura 2000-områdena längs Pite älv och i skärgården.

Områden som ingår i EU:s nätverk Natura 2000 klassas som riksintressen. Följande områden inom FÖP Landsbygdscentra är utpekade som Natura 2000 områden:

- Piteälven
- Tetberget (Samrådsområde)

Natura 2000-områden ska enligt svensk lagstiftning ha en så kallad bevarandeplan. En bevarandeplan beskriver Natura 2000-området ur olika aspekter och hur naturvärdena ska värnas på bästa sätt. Bevarandeplanen fungerar som ett stöd för myndigheter och konsulter vid eventuella tillståndsprövningar enligt miljöbalken. För samtliga ovanstående områden finns bevarandeplaner upprättade.

Dessa riksintressen utgör Hänsynsområde för naturvård i FÖP Rosvik (Tetberget) respektive nordöstra hörnet av FÖP Roknäs/Sjulnäs (Piteälven) och ska bevaras och vårdas.

Inga nya områden för bebyggelse, verksamhetsområden eller infrastruktur har pekats ut i FÖP Landsbygdscentra inom områden av riksintresse för naturvärden samt Natura 2000-områden.

Piteå kommuns samlade bedömning är att riksintresset för naturvård samt Natura 2000-områden inte påverkas av FÖP Landsbygdscentra.

3.2 Friluftsliv och turism (MB 3 kap 6 § samt 4 kap 1-2 §§)

Hela Piteås kust och skärgård samt Piteälven är av riksintresse för friluftslivet och turism. Här finns naturskyddade områden, värdefulla kulturmiljöer och attraktiva besöksmål. Även det öppna havet har betydelse för friluftsliv, turism och upplevelser.

Följande områden inom FÖP Landsbygdscentra är riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken:

- Kustområdet och skärgården i Norrbotten från Bondöfjärden till riksgränsen mot Finland (FÖP Rosvik, FÖP Norrfjärden och FÖP Jävre)
- Piteälven, nationalälv (FÖP Roknäs/Sjulnäs)

Inom området skall friluftslivet och turism, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Inom FÖP Jävre har ett utredningsområde för bebyggelse pekats ut inom riksintresset.

Utpekandena utgör tätortsutveckling och påverkar vad gäller FÖP Jävre riksintresset negativt. En föreslagen strandpromenad, FÖP Jävre, stärker och utvecklar riksintresset.

Piteå kommuns bedömning är att riksintresset Norrbottens kust och skärgård påverkas genom FÖP Landsbygdscentra men att det sker inom ramen för tätortsutveckling som i detta fall (FÖP Jävre) utgör ett prioriterat intresse. Riksintresset Piteälven påverkas inte av FÖP Landsbygdscentra. (FÖP Roknäs/Sjulnäs)

3.3 Kulturmiljövård (MB 3 kap 6§)

Följande områden inom områdena för fördjupade översiktsplaner (FÖP Landsbygdscentra) utgör riksintressen för kulturmiljövården:

- Lillpitedalen, väl hävdad odlingslandskap med kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer.
- Hortlax kyrka och kyrkstad, från 1900-talets början..
- Norrfjärden, modernistisk kyrka och kyrkstad från 1900-talets början.
- Jävre, fornlämningsmiljö med gravfält av sydsandinavisk typ och dateringar till brons- och järnålder.

Samtliga riksintressen för kulturmiljövården utgör Hänsynsområden för kulturmiljövård i respektive FÖP och ska bevaras och vårdas. Två av dessa områden kan utvecklas under programperioden, kyrkstäderna i Norrfjärden respektive Hortlax. De benämns i kartan som Utvecklingsområden Kulturmiljö. För dessa tas utvecklingsprogram fram samt detaljplaner ses över i syfte att ge ett bättre skydd för områdena.

I FÖP Landsbygdscentra har områden för bostäder, viss förtätning med särskild hänsyn, pekats ut i FÖP Norrfjärden (enstaka fastighet inom riksintresse för Norrfjärdens kyrkstad) och FÖP Roknäs/Sjulnäs (inom bevarandeprogrammet för odlingslandskapets natur- och kulturvärden).

Riksintresset säkerställs genom särskilda skrivningar med krav om att

- Ny bebyggelse anpassas till värdefulla kulturmiljöer. Ny bebyggelse kan komplettera bykärnor.
- Värdefulla kulturmiljöer ges adekvat skydd.
- Inventeringar kompletteras och kulturmiljöprogram arbetas fram för Roknäs/Sjulnäs där garveriets situation belyses särskilt.

Piteå kommuns bedömning är att riksintresset för kulturmiljövården sammantaget har stärkts genom FÖP Landsbygdscentra.

3.4 Rennäringen, yrkesfisket eller vattenbruk (MB 3 kap 6 § samt 4 kap 5 §)

Riksintresseområden för rennäringen utgörs av mark- och vattenområden. Rennäringen i Piteå kommun bedrivs av samebyarna Västra Kikkejaur, Östra Kikkejaur, Ståkke, Semisjaur-Njarg, Luokta-Mavas, Sirges, Jåhkågasska, Tuorpon och Udtja.

Följande områden inom FÖP Landsbygdscentra utgör riksintresse för rennäringsen:

- Område inom FÖP Norrfjärden, sydväst om Norrfjärden.
- Område inom FÖP Roknäs/Sjulnäs, inom Sjulnäs tätort, flyttled.
- Område inom FÖP Hortlax, öster om Hortlax, flyttled.
- Område inom FÖP Jävre, norr om Jävre, flyttled

Inom FÖP Roknäs/Sjulnäs planeras bostadsområden inom område av riksintresse för rennäringsen. Förslaget pekar ut fem mindre områden för bebyggelse, samtliga inom tätorten och redan etablerad bebyggelse. ÖP 2030 pekade ut ett antal utredningsområden för bebyggelse inom FÖP Roknäs/Sjulnäs, också dessa inom område av riksintresse för rennäringsen. FÖP Roknäs/Sjulnäs föreslår ytterligare ett utredningsområde för bebyggelse inom riksintresse för rennäringsen.

För övriga FÖP Landsbygdscentra sker inga utpekanden inom område av riksintresse för rennäringsen.

Piteå kommuns bedömning är att utpekande av ytterligare utredningsområde för bostäder inom FÖP Roknäs/Sjulnäs inom riksintresse för rennäringsen endast påverkar riksintresset i begränsad omfattning då utpekandena föreslås i anslutning till tätorten och redan etablerad bebyggelse.

3.5 Vindbruk (MB 3 kap 8 §)

Vindbruk i kommunen har behandlats i Vindbruksplan, tematiskt tillägg till översiktsplanen, antagen 2014. Planen behandlar ingående vindbruksintresset gentemot andra intressen och pekar ut stora områden i kommunen som lämpliga för vindbruk (knappt 20 % av kommunens landyta).

I Piteå kommun finns områden som pekats ut som riksintresse för vindkraft, både på land och i havet. Piteå kommuns bedömning är att riksintresset för vindbruk är väl tillvarataget i Vindbruksplan 2014.

Inget av de utpekade områdena berör någon av FÖP Landsbygdscentra.

3.6 Kommunikationer (MB 3 kap 8 §)

Trafikverket har pekat ut ett nät av vägar med sådana speciella funktioner för att de mark- och vattenområden som berörs av anläggningarna bedöms vara av riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken (1998:808).

Följande områden för kommunikationsanläggningar är riksintresseklassade inom områdena för fördjupade översiktsplaner:

Vägar

- Väg E4 Skellefteå-Piteå-Luleå berör FÖP Rosvik, FÖP Norrfjärden, FÖP Hortlax och FÖP Jävre.

Järnvägar

- Norrbotniabanans korridor berör FÖP Rosvik, FÖP Norrfjärden samt FÖP Jävre.

Sjöfart

- Yttre Stadsfjärden öster om Hortlax. (FÖP Hortlax)

FÖP Rosvik, FÖP Norrfjärden och FÖP Jävre innehåller förslag om samverkan med Trafikverket för att utveckla och förbättra säkerhet och tillgänglighet för gång- och cykel över/under eller längs efter E4.

FÖP Norrfjärden innehåller förslag om samverkan med Trafikverket om potentiell placering av resecentrum i nivå med Norrfjärden.

Inom FÖP Norrfjärden föreslås ett utredningsområde för verksamheter inom korridoren för Norrbotniabanans. Ett utredningsområde innebär att ytterligare utredning behövs för att slutligt fastställa områdets utbredning och inriktning. En sådan utredning utgår från riksintresset Norrbotniabanans korridor alternativt om det vid den tidpunkten finns fastställd järnvägsplan för banans sträckning. (Alternativ skrivning: En detaljplaneläggning är inte möjlig förrän banans slutliga sträckning är beslutad. Kommunen är ändå angelägen att peka ut det område som återstår efter beslut om banans sträckning som tänkbart verksamhetsområde) Utpekandet påverkar därför inte riksintresset negativt.

FÖP Hortlax berörs av riksintresse sjöfart. Inga förslag/åtgärder i FÖP Hortlax påverkar riksintresset.

Dessa riksintressen redovisas i respektive FÖP Landsbygdscentra med intentionen från Piteå kommun att tillvarata och upprätthålla riksintresset.

Piteå kommuns bedömning är att riksintresset E4 stärks och utvecklas i och med förslagen i FÖP Rosvik, FÖP Norrfjärden och FÖP Jävre och att riksintresset Norrbotniabanans inte påverkas negativt av utredningsområde för verksamhet i FÖP Norrfjärden.

3.7 Totalförsvaret (MB 3 kap 9 §)

Totalförsvarets intressen är av två typer, dels sådana som kan redovisas öppet, exempelvis övnings- och skjutfält och flygflottiljer, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De sekretessbelagda områdena har oftast koppling till spanings-, kommunikations-, och underrättelsesystem.

Områdena för de fördjupade översiktsplanerna berörs av följande riksintresse för totalförsvaret:

Ett område väster om Norrfjärden inom FÖP Norrfjärden.

FÖP Rosvik, Norrfjärden, Roknäs/Sjulnäs samt Hortlax ligger inom influensområde för luftrum, Kallax flygplats.

FÖP Landsbygdscentra har inga utpekanden som påverkar riksintresset för totalförsvaret varför bedömning är att totalförsvarets intressen inte påverkas. Samtliga plan- och lovärenden inom influensområden för riksintressen för totalförsvarets militära del ska remitteras till Försvarsmakten.

3.8 Elproduktion och distribution (MB 3 kap 8 §)

Fyra 400 kV-stamledningar går genom kommunen i nord-sydlig riktning, samtliga av riksintresse.

Detta riksintresse redovisas inte i materialet men då Piteå kommun är beroende av en fungerande elförsörjning är det i Piteå kommuns intresse att hävda och uppehålla detta riksintresse. Piteå kommuns bedömning är att riksintresset inte påverkas av FÖP Landsbygdscentra.

3.9 Yrkesfisket och vattenbruk (MB 3 kap 5 §)

Inga områden av riksintresse för yrkesfiske respektive vattenbruk är utpekade inom Piteå kommun.

3.10 Vattenförsörjning (MB 3 kap 8 §)

Havs- och vattenmyndigheten (HAV) har pekat ut de dricksvattenresurser som ska utgöra riksintressen. Inom Piteå kommun finns inget utpekat riksintresse för vattenförsörjning.

3.11 Värdefulla ämnen och material (MB 3 kap 7 §)

Inom Piteå kommun finns inga riksintressen för värdefulla ämnen eller material utpekade.

3.12 Jord- och skogsbruk (MB 3 kap 4 §)

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

Utredningsområden för ny samlad bebyggelse finns utpekade på jordbruksmark i översiktsplanen ÖP2030. De nationella intressena jord- och skogsbruket har säkerställts genom att två större utredningsområden för bebyggelse på jordbruksmark samt två större områden för bebyggelse på skogsmark från ÖP2030 har utgått inom ramen för arbetet med FÖP Landsbygdscentra. Jordbruksmark har utgått i FÖP Norrfjärden respektive FÖP Hortlax. Skogsmark har utgått i FÖP Rosvik och FÖP Norrfjärden.

Sedan ÖP 2030 antogs har byggande på jordbruksmark inom Piteå kommun i stort sett upphört.

Samtliga utpekade Landsbygdscentra i Piteå är i grunden gamla jordbruksbyar med medeltida ursprung. Gamla bostäl- len ligger på moränkullar och vägsträckningar följer höjdlägen i terrängen. Över tid har bebyggelsen vuxit ut även över tidigare betes- och ängsmarker. Under sena 1900-talet byggdes bostadsområden och tillhörande infrastruktur även på åkermark. Bebyggelse på sankna markområden har ställvis inneburit problem.

Utpekande av Landsbygdscentra är ett ställningstagande för att vidmakthålla och utveckla de mindre tätorterna där möjligheter till attraktivt byggande är avgörande. Landsbygdscentra - Rosvik, Norrfjärden, Roknäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre - utgör noder för utveckling i Piteå kommun. Byggande är en prioriterad fråga.

Förhållandet till jordbruksmarken i Landsbygdscentra föreslås vara

- I ÖP2030 utpekade områden för samlad ny bebyggelse på jordbruksmark utgår. Nya bebyggelseområden undviks på jordbruksmark.
- Alternativ till anspråktagande av jordbruksmark ska alltid eftersökas. Vid intressekonflikter ska jordbruksmarken ges företräde.
- Ny bebyggelse kan tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse, inom befintlig bebyggelsestruktur och inom eller i anslutning till verksamhetsområde VA varför i anspråktagande av jordbruksmark inte helt kan uteslutas.
- LRF ska alltid höras som remissinstans i frågor som berör jordbruksmark.

Piteå kommuns bedömning är att de nationella intressena jord- och skogsbruk sammantaget stärkts i och med FÖP Landsbygdscentra. Två större områden på jordbruksmark har tagits bort och FÖP Landsbygdscentra innehåller skrivningar om förhållningssätt till jordbruksmark. Det nationella intresset skogsbruk stärks genom att två större utredningsområden för bebyggelse har utgått.

3.12 Samlad bedömning av konsekvenser för riksintressen och nationella intressen

Piteå kommuns samlade bedömning av hur riksintressena påverkas av FÖP Landsbygdscentra är att riksintresse för kulturmiljö- och naturvården stärks. Kulturmiljövården stärks genom särskilda skrivningar om förhållningssätt till kulturvården samt förslag om revidering av detaljplaner för ökat skydd av kyrkstäderna, FÖP Hortlax och FÖP Norrfjärden. Enstaka förtätning föreslås inom riksintresset i FÖP Norrfjärden men bedöms inte påverka riksintresset negativt. Naturvården stärks genom förslag om inrättande av kommunalt naturreservat, FÖP Rosvik.

Riksintresset för kommunikationer stärks och utvecklas genom förslag om samverkan kring säkerhet och tillgänglighet kring E4, FÖP Rosvik, FÖP Norrfjärden och FÖP Jävre och genom samverkan om resecentrum (Norrbotniabanan), FÖP Norrfjärden. Ett verksamhetsområde är utpekade inom Norrbotniabanans korridor i FÖP Norrfjärden men bedöms inte påverka intresset negativt då exploatering inte kan ske förrän banans sträckning är beslutad.

Föreslagen tätortsutveckling medför ett begränsat intrång i riksintresset friluftsliv och turism, FÖP Jävre, samt rennäring, FÖP Rognäs/Sjulnäs. Föreslagen strandpromenad i FÖP Jävre utvecklar och stärker riksintresset för friluftsliv och turism. Riksintresset rennäring bedöms endast påverkas i begränsad omfattning då utpekandena föreslås i anslutning till tätorten och redan etablerad bebyggelse.

Övriga riksintressen bedöms inte påverkas av FÖP Landsbygdscentra.

De nationella intressena jord- och skogsbruk bedöms stärkas då flera sedan tidigare planerade större områden för bebyggelse tagits bort, skogsområde i FÖP Rosvik och FÖP Norrfjärden samt områden på jordbruksmark i FÖP Norrfjärden och FÖP Hortlax. Intresset stärks också genom generella skrivningar om att byggande på jordbruksmark ska undvikas. Enstaka tillkommande bostadshus kan dock under vissa förutsättningar tillkomma på jordbruksmark.

Konsekvenser måluppfyllelse

4 Måluppfyllelse Samlad bedömning

4.1 Mål och inriktning

Positiv utveckling i de minde tätorterna är viktigt för kommunens långsiktiga hållbarhet. Arbetet med fördjupade översiktsplaner syftar till att vidmakthålla och skapa varaktiga förutsättningar för att boende och arbete på landsbygden ska vara ett möjligt och attraktivt alternativ. Samrådsförslagets bidrag till måluppfyllelse samt konsekvenser av detsamma analyseras nedan.

4.1.1 Ökad befolkning

En ökad befolkning på landsbygden är del av kommunens målsättning att år 2020 ha 43 000 invånare och år 2030 ha 46 000 invånare. Avgörande för måluppfyllelse är att

- tillgång till varierade bostäder finns i Landsbygdscentra. Lägenheter saknas i erforderlig omfattning. Särskilt mellanboendeformer för äldre efterfrågas. Medborgarna upplever att flyttkedjor inte fungerar till förmån för orten. Kommunen måste för måluppfyllelse hitta styrmedel och samarbeten med olika aktörer som möjliggör byggande av lägenheter som attraherar människor i olika livssituationer varav mellanboendeformer, seniorboende eller trygghetsboende, är en viktig del. Det behövs härutöver tillskott av attraktiva enbostadshus att erbjuda dem som vill flytta hit.
- goda kommunikationer finns. Arbetslivet bygger på pendling. Goda allmänna kommunikationer är en förutsättning för att möjliggöra förvärvsarbete och deltagande i samhället för både kvinnor och män.
- god samhällelig service är en förutsättning för att attrahera nya medborgare. Här intar förskola och skola och barnens miljöer och möjligheter en särställning.
- kommersiell service främst i form av bra dagligvaruaffär finns.

Förslag i FÖP Landsbygdscentra har identifierat dessa förutsättningar för ökad befolkning. Förslag till markanvändning och åtgärder bidrar i hög grad till utveckling av orten i den mån de genomförs. Ökad befolkning innebär i sin tur större efterfrågan och resursutnyttjande.

4.1.2 Varierade bostäder

Områden för varierade bostäder, främst flerfamiljshus i centrumnära lägen, efterfrågas liksom enfamiljshus i attraktiva lägen. Aktivt samarbete med olika aktörer/ fastighetsägare krävs för genomförande. Kommunens ledande roll som markägare och genomförare av ex vis detaljplaner är avgörande för att åstadkomma byggande.

Olika mindre områden för bostäder har identifierats vilket öppnar för olika aktörers deltagande.

4.1.3 Samhällelig och kommersiell service

Samhällelig service, omsorg, skola och vård är nödvändiga förutsättningar för orterna. Utredning av utbyggnadsmöjligheter av skolan samtidigt som trafik - och utemiljöer förbättras är viktigt. Omsorg av äldre är i hög grad kopplat till boendet, jfr ovan.

Upprustning av centrummiljön varav dagligvaruhandel är en del erbjuder möjligheter till samlokalisering och utveckling av verksamheter.

Förslag i FÖP Landsbygdscentra har identifierat dessa förutsättningar för ökad service.

Förslag till markanvändning och åtgärder bidrar i hög grad till utveckling av orten i den mån de genomförs.

4.1.4 Goda kommunikationer

Goda kommunikationer gör arbete och delaktighet i samhället möjligt inom ett område större än ortens. Rådigheten över trafiksystem och kommunikationer ägs till väsentlig del av staten och regionen. Ombyggnader för ökad trafiksäkerhet av olika delar av trafiksystemet har fortsatt hög prioritet.

Förslag i FÖP Landsbygdscentra har identifierat en rad förutsättningar för förbättrat trafiksystem och ökad trafiksäkerhet.

Förslag till markanvändning och åtgärder bidrar i hög grad till utveckling av orten i den mån de genomförs.

4.1.5 Sammanvägning måluppfyllelse

Målen innebär att bebyggelseutveckling och kommunikationer sätts i fokus, att företag främjas och att kommunens satsningar ska riktas mot att uppnå stärkt underlag för service i landsbygdscentra och deras omland.

Omhändertagande och utveckling av värdefulla natur- och kulturmiljöer skapar grundläggande förutsättningar för långsiktigt attraktiva miljöer.

Förslag till markanvändning och åtgärder bidrar i hög grad till utveckling av orten i den mån de genomförs.

4.2 Samlad påverkan och konsekvenser

4.2.1 Social hållbarhet

Sociala nyttor uppstår av fysisk planering (mötesplatser, kommunikationer etc.) och byggande, och som en kombinerad effekt av åtgärder på bostadsmarknad (trygghetsboende, äldreboende, hyresnivåer etc.), arbetsmarknad (möjlighet till arbete på orten, distansjobb) och i utbildningssystemet (att bra skola finns). Social hållbarhet bygger på deltagande och utvecklat samarbete med och mellan medborgarna.

4.2.2 Ekologisk hållbarhet

Miljön påverkas med nödvändighet i och med mål om befolkningstillväxt och ianspråktagande av mark för bebyggelse etc. Tillskott av bebyggelse och infrastruktur som krävs balanseras mot behov av att begränsa de negativa konsekvenserna (bevarande av jordbruksmark, säkerställande av värdefulla naturområden, tillvaratagande av ekosystemtjänster) så att lokal nytta skapas när orten utvecklas.

4.2.2 Ekonomisk hållbarhet

Den stora utmaningen blir att ge den fördjupade översiktsplanen tyngd i beslutsfattande och vid prioritering av resurser som den måste ha för att uppnå uppsatta mål. Om inte riskeras negativa sociala, ekologiska och ekonomiska konsekvenser som kan uppkomma ur stagnation (avveckling av service) och negativ befolkningsavveckling (dåligt resursutnyttjande).

Genomförande säkrar varierad tillgång på bostäder, service nära medborgarna och goda kommunikationer. Föreslagen mark- och vattenanvändning (avvägning mellan intressen) präglas av förstärkning av befintliga bebyggelsestrukturer genom förtätning, där möjligheter till synergier, mervärden och kostnadseffektivitet kan uppnås.

Kommande planering behöver tydligt utgå från den fördjupade översiktsplanens avvägningar mellan olika intressen om den ska utgöra en god grund som bidrag till hållbar utveckling.

4.2.3 Sammanfattning planförslag, genomförbarhet, uppföljning

Med sitt breda anslag utgör planförslaget en god grund för hållbar utveckling med människors behov i centrum.

Sammantaget bedöms planförslagets påverkan på fysiska strukturer och system vara positiv och till stöd för ökad befolkning och övriga målsättningar som formulerats. Förslag och prioriteringar präglas av en sammanhållen systemsyn.

Genomförbarhet framstår som hanterbara utmaningar även om stor medverkan från andra aktörer kommer att krävas.

Utvecklade samarbeten på olika nivåer framstår som avgörande framgångsfaktor för planens genomförande.

Samtliga betydande konsekvenser som uppmärksammas ovan bör ges plats i kommande uppföljning.

Ett uppföljningsprogram bör upprättas och beslutas. Kommunens budget kan kompletteras med ett separat kapitel ägnat åt planens genomförande där också resultatet av uppföljningen löpande redovisas.

